

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

НОВА
УКРАЇНЬКА ШКОЛА

3
КЛАС

С. О. Скворцова,
О. В. Онопрієнко

Спостерігаю

Міркую

Розв'язую

Математика

Навчальний зошит

Частина 2

УДК 51:37.016(076)
С42

Схвалення для використання у закладах загальної середньої освіти
підтверджується відповідним листом ІМЗО
(www.ranok.com.ua/grifi_mon.html)

Рецензенти:

Н. П. Листопад, науковий співробітник відділу початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України;
О. В. Малоштанова, учитель початкових класів Харківської гімназії № 12
Харківської міської ради Харківської області

Скворцова С. О.

С42 Математика. 3 клас. Навчальний зошит : У 4 ч. Ч. 2 / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. —
Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 72 с. : іл. + Додаток «Працюю самостійно 2» (32 с.).

ISBN 978-617-09-5920-1

Посібник складений відповідно до Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко, і є складовою навчально-методичного комплексу з математики для 3 класу авторів С. О. Скворцової, О. В. Онопрієнко. До комплексу входять: навчальний зошит у 4 частинах, додаток «Працюю самостійно» для самостійної роботи учнів на уроках і вдома, розробки уроків.

Матеріали комплексу доступні для ознайомлення та завантаження на сайті interactive.ranok.com.ua.

Видання складається із чотирьох частин, кожна з яких містить тексти правил; зразки міркувань; завдання на актуалізацію опорних знань, створення проблемної ситуації та її розв'язання, первинне закріплення, формування вмінь і навичок, неперервне повторення. Навчальний матеріал поданий з урахуванням психологічних особливостей сучасних третьокласників.

Призначено для учнів 3 класу закладів загальної середньої освіти і вчителів початкових класів.

УДК 51:37.016(076)

Разом дбаємо
про екологію та здоров'я

ISBN 978-617-09-5918-8 (ч. 1)
ISBN 978-617-09-5920-1 (ч. 2)
ISBN 978-617-09-5921-8 (ч. 3)
ISBN 978-617-09-5922-5 (ч. 4)

© Скворцова С. О., Онопрієнко О. В., 2019
© Ширяєв Д. В., ілюстрації, 2019
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2019

Дорогі друзі!

Вітаємо вас на сторінках наступної частини навчального зошита. Ви вже встигли повторити матеріал, який вивчали у другому класі, а також ознайомились із рівняннями. Проте попереду на вас чекають нові відкриття — знання, які допоможуть краще пізнати навколишній світ, розкрити математичні секрети й закони.

Бажаємо успіхів!

Ваші друзі й помічники — автори зошита

У посібнику використано такі позначки:

— досліді

— візьми до уваги

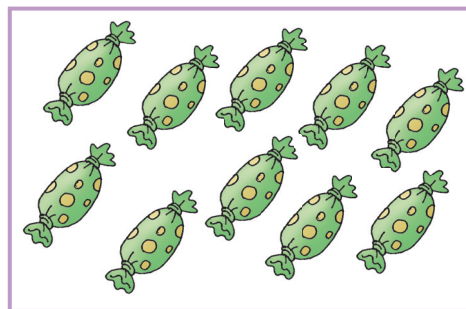
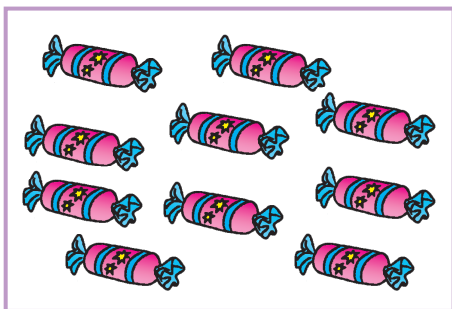
— випробуй себе

РОЗДІЛ 2. ВИВЧАЄМО ЧАСТИНИ ЦІЛОГО

»» ОДЕРЖУЄМО ПОЛОВИНУ

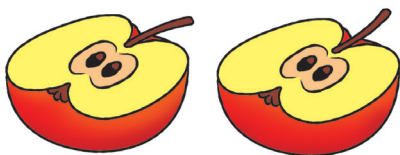
1

«Розклади» цукерки порівну на купки (по-різному на кожному малюнку). Запиши відповідні рівності.

2

Зістав задачі. До кожної задачі запиши вираз, що є її розв'язанням.

- 1) Два брати хочуть розділити порівну між собою 6 яблук. Скільки яблук одержить кожний брат?
- 2) Два брати хочуть розділити порівну між собою 1 яблуко. Чи отримає кожен брат хоча б по одному яблуку? А скільки одержить кожен брат?

Значення якого виразу ти можеш знайти? Обчисли. Яке число одержали в результаті? Що ти знаєш про це число? Чи можна за допомогою натурального числа записати результат іншого виразу?

3

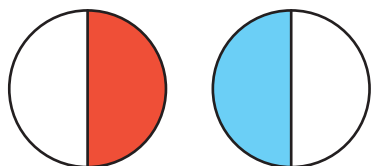
Василь вирізав із паперу круг і зігнув його так, що краї збіглися. Хлопчик вважає: у такий спосіб він розділив цілий круг на дві рівні частини. Як можна назвати одну з двох рівних частин цілого?

2

- Половина
- Чисельник
- Знаменник

Марина зафарбувала половину круга червоним олівцем. Як можна інакше показати половину?

Олена слушно вважає, що можна зафарбувати іншу частину круга, і це так само є половина. Скільки половин у цілому крузі?

Половина — це одна із двох рівних частин цілого.
У цілому дві половини.

Тарас зацікавився, як одержати половину та записати результат. Хлопчик міркував так: «Був 1 цілий круг, його розділили порівну, на 2 рівні частини, тому можна зробити такий запис: $1:2$. Числа 1 і 2 — натуральні, проте в результаті ділення меншого числа на більше ми не одержимо натуральне число».

Допомогти розв'язати цю проблему взялася п'ятикласниця Наталка. Дівчинка зробила такий запис: $1:2 = \frac{1}{2}$ — половина.

$\frac{1}{2}$ — це дріб, він записується двома цифрами і читається так: «одна друга».

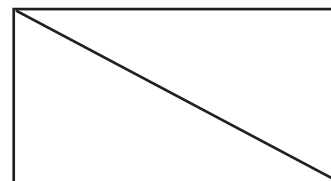
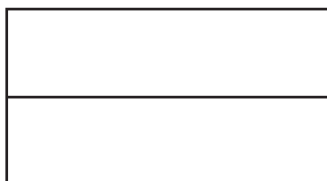
Щоб одержати половину, треба ціле розділити на дві рівні частини та взяти одну таку частину:

$$1:2 = \frac{1}{2}$$

$\frac{1}{2}$ → Чисельник
 $\frac{1}{2}$ → Знаменник

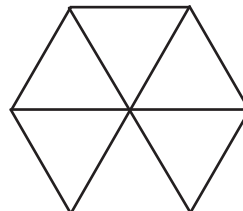
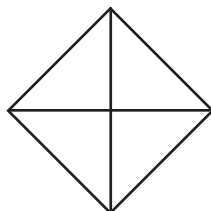
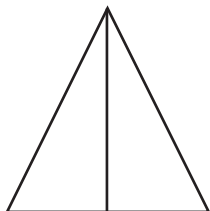
4

Зафарбуй половину кожної фігури. Як по-іншому можна назвати половину?

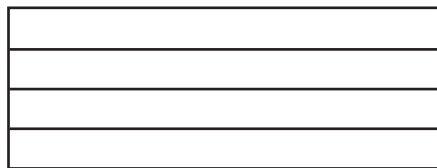
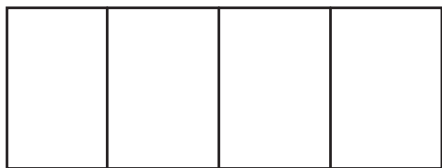

ОДЕРЖУЄМО ЧАСТИНУ ЦІЛОГО

- 1 Зафарбуй половину кожної фігури. Як по-іншому можна назвати половину?

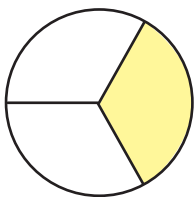
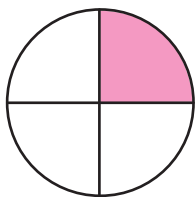
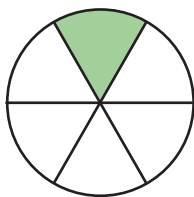
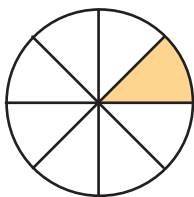
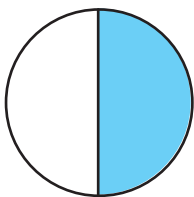
- 2 Розглянь, як цілі прямокутники розділили порівну на чотири рівні частини. Зафарбуй у кожній фігурі одну з таких частин — чверть. Розглянь, як це записують. Запиши дріб біля другої фігури, прочитай його. Назви чисельник; знаменник. Скільки четвертин у цілому?

Чверть — це **одна з чотирьох** рівних частин **цілого**. У **цілому чотири** чверті.

Щоб одержати чверть, треба ціле розділити на чотири рівні частини та взяти одну таку частину: $1 : 4 = \frac{1}{4}$.

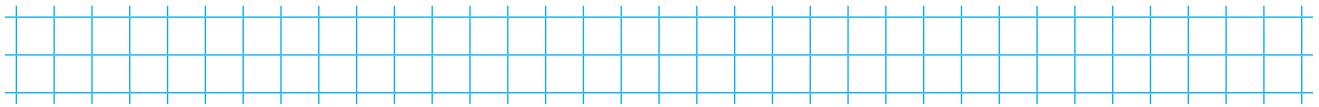
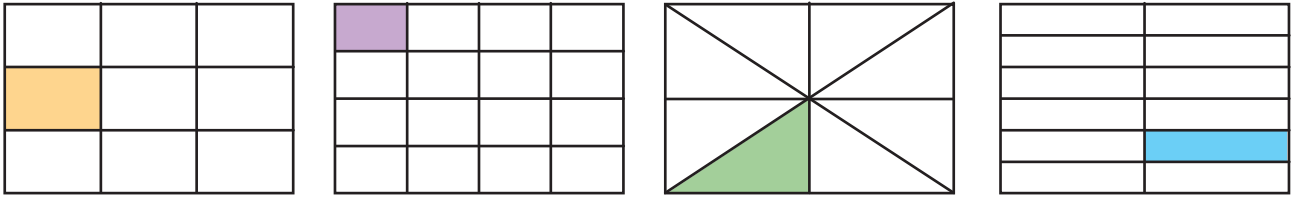
- 3 Запиши, яку частину кожного круга зафарбували. Прочитай кожний дріб. Назви чисельник; знаменник.

$\frac{a}{b}$ — **дріб**;
 a і b —
натуральні
числа; $a = 1$

- Четверть
- Дріб ($\frac{1}{b}$)

4 Запиши, яку частину кожного прямокутника зафарбували. Прочитай кожний дріб. Назви чисельник; знаменник. Як ти вважаєш, на що вказує знаменник? чисельник?

a → Чисельник → Скільки частин узяли
 b → Знаменник → На скільки рівних частин розділили ціле

5 Прочитай записи: $\frac{1}{7}$ торта; $\frac{1}{5}$ яблука; $\frac{1}{9}$ кавуна; $\frac{1}{12}$ дороги; $\frac{1}{10}$ дециметра; $\frac{1}{6}$ години; $\frac{1}{100}$ кілограма. Назви чисельник дробу; знаменник дробу. Що означає знаменник? чисельник?

6 Знайди значення виразів. Запиши результати.

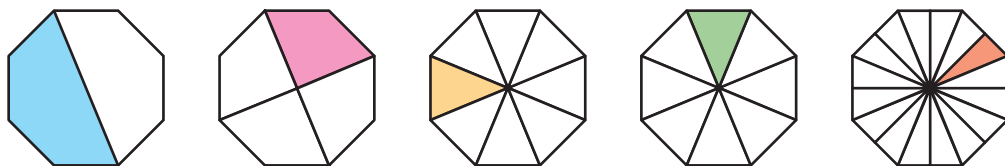
$33 + 29 - 27 : 3 =$	$(83 - 34) : 7 \cdot 3 =$
$17 + 64 : 8 \cdot 4 =$	$98 - 63 : 7 \cdot 2 =$
$(9 \cdot 6 - 6) : 8 =$	$3 \cdot 3 \cdot 9 - 12 =$

7 Знайди значення виразу зі змінною: $72 - a \cdot 7 + 16$, якщо $a = 4$; $a = 8$; $a = 7$.

ОДЕРЖУЄМО ЧАСТИНИ ЦІЛОГО

1

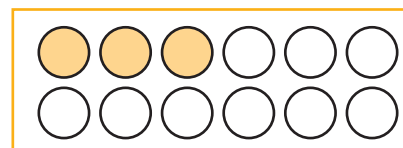
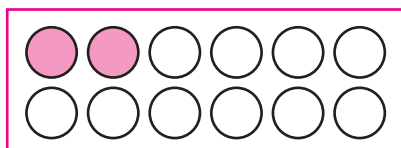
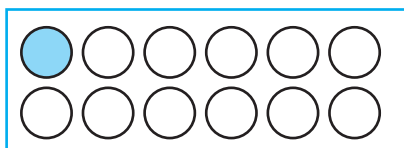
Запиши, яку частину кожного многокутника зафарбували. Прочитай кожний дріб. Назви чисельник; знаменник. На що вказує знаменник? чисельник?

$\frac{a}{b}$ — дріб;
 a і b — натуральні числа; $a=1$

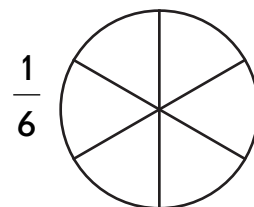
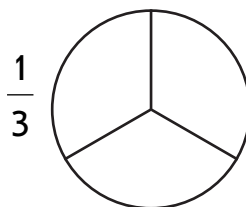
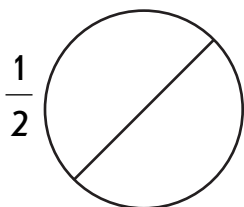
2

Запиши, яку частину кожного цілого зафарбували. Назви чисельник дробу; знаменник дробу. На що вказує знаменник? чисельник?

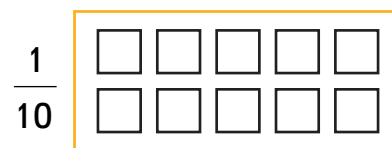
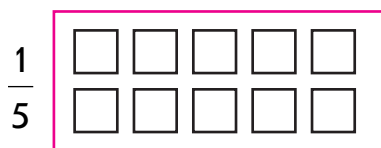
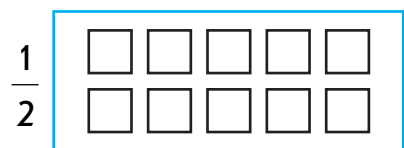
3

Прочитай кожний дріб. Назви чисельник; знаменник. На що вказує знаменник? чисельник? Зафарбуй зазначену частину цілої фігури.

4

Прочитай кожний дріб. Назви чисельник; знаменник. На що вказує знаменник? чисельник? Зафарбуй зазначену частину цілого.

6

5

Прочитай записи: $\frac{1}{3}$ піци; $\frac{1}{2}$ морозива; $\frac{1}{7}$ тижня; $\frac{1}{4}$ доби;
 $\frac{1}{10}$ метра; $\frac{1}{5}$ апельсина; $\frac{1}{2}$ тістечка; $\frac{1}{9}$ коробки цукерок. Назви
чисельник дробу; знаменник дробу. Що означає знаменник? чи-
сельник?

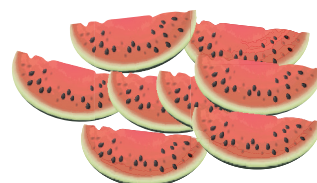
6

Запиши, яку частину певного продукту з'їли:

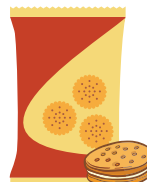
1) Піцу розрізали на 6 рівних шматочків і з'їли 1 такий шматок.

2) Кавун розрізали на 12 рівних скибочок і з'їли 1 таку скибочку.

3) Пачка печива містить 15 штук. Сашко взяв 1 печиво і з'їв.

4) У цілому апельсині 10 дольок, 1 дольку відділили і з'їли.

7

Розв'яжи задачу.

➤ 17 дівчат і 19 хлопців пішли на екскурсію у містечко професій. 15 дівчат обрали собі по одній професії, а решта — по дві. Скільки хлопців обрали собі по одній професії, якщо по дві професії обрали стільки ж хлопців, скільки й дівчат?

8

Виконай дії з іменованими числами. Запиши результати.

$$1 \text{ рік} - 6 \text{ міс.} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$1 \text{ ц} - 70 \text{ кг} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$6 \text{ м} + 2 \text{ дм} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$1 \text{ доба} - 13 \text{ год} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$40 \text{ см} + 3 \text{ дм} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$27 \text{ м} - 80 \text{ дм} = \underline{\hspace{2cm}}$$

»» ЗНАЙОМИМОСЬ З ОДИНИЦЕЮ ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ — 1 ММ

1

Прочитай дроби. Назви чисельник; знаменник кожного дробу. На що вказує чисельник? знаменник?

$$\frac{1}{5}; \frac{1}{10}; \frac{1}{12}; \frac{1}{8}; \frac{1}{3}; \frac{1}{35}; \frac{1}{98}; \frac{1}{16}.$$

2

Згадай відомі тобі одиниці часу; маси; довжини. Скільки менших одиниць уміщує більша одиниця? Поміркуй, яку частину становить менша одиниця від більшої. Під час пояснень користуйся зразком:

$$1 \text{ хв} = 60 \text{ с, тому } 1 \text{ с} = \frac{1}{60} \text{ хв.}$$

Час

$$1 \text{ с} = \frac{1}{60} \text{ хв}$$

$$1 \text{ хв} = 60 \text{ с} = \frac{1}{60} \text{ год}$$

$$1 \text{ год} = 60 \text{ хв} = \frac{1}{24} \text{ доби}$$

$$1 \text{ доба} = 24 \text{ год} = \frac{1}{7} \text{ тижня}$$

$$1 \text{ тиждень} = 7 \text{ діб}$$

$$1 \text{ міс.} = \frac{1}{12} \text{ року}$$

$$1 \text{ рік} = 12 \text{ міс.}$$

Маса

$$1 \text{ кг} = \frac{1}{100} \text{ ц}$$

$$1 \text{ ц} = 100 \text{ кг}$$

Довжина

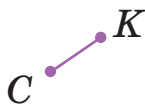
$$1 \text{ см} = \frac{1}{10} \text{ дм} = \frac{1}{100} \text{ м}$$

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см} = \frac{1}{10} \text{ м}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм} = 100 \text{ см}$$

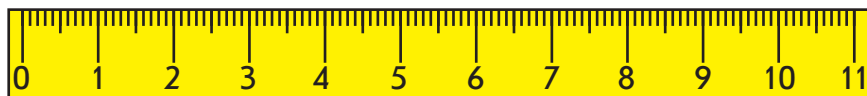
3

Спробуй виміряти довжини відрізків. Довжину якого відрізка ти не можеш виміряти точно?

► Міліметр (мм)

- 4 Скільки сантиметрів між двома сусідніми великими поділками на лінійці? Відрізок в 1 см поділений на 10 рівних частин. Як називається одна з десяти рівних частин? Десята частина сантиметра — це **1 міліметр (1 мм)**. Відстань між двома маленькими поділками на лінійці дорівнює 1 мм. Ознайомся, як співвідноситься ця одиниця довжини з тими, що тобі вже відомі.

Довжина

$$1 \text{ мм} = \frac{1}{10} \text{ см} = \frac{1}{100} \text{ дм}$$

$$1 \text{ см} = 10 \text{ мм} = \frac{1}{10} \text{ дм} = \frac{1}{100} \text{ м}$$

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см} = 100 \text{ мм} = \frac{1}{10} \text{ м}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм} = 100 \text{ см}$$

- 5 Вимірй довжини відрізків. Результати запиши в різних одиницях довжини.

- 6 Знайди значення виразів. Запиши результати.

$$40 : 8 + 3 \cdot 2 =$$

$$6 \cdot 6 : 4 + 35 =$$

$$73 + (7 \cdot 4 - 9) =$$

$$64 : 8 + 54 : 9 \cdot 3 =$$

$$2 \cdot 3 \cdot 9 + 46 =$$

$$(9 \cdot 6 - 5) : 7 + 16 =$$

- 7 Розв'яжи рівняння.

$$x : 5 = 7$$

$$a \cdot 9 = 100 - 46$$

$$(90 - 18) : c = 9$$

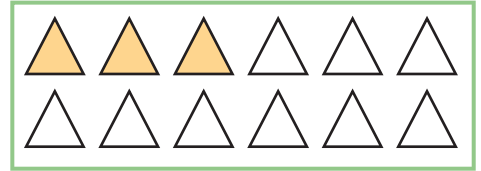
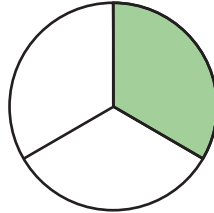
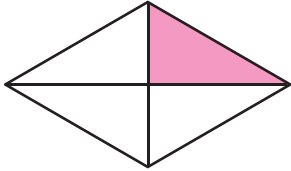
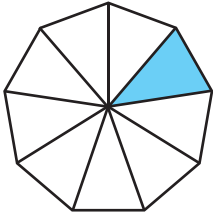
$$36 : 9 \cdot k = 32$$

ДОСЛІДЖУЄМО ОДИНИЦІ ВИМІРЮВАННЯ ВЕЛИЧИН

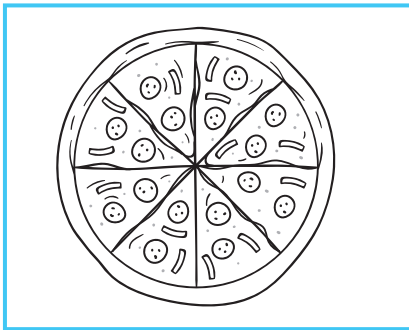
1

Запиши, яку частину цілого зафарбували. Прочитай кожний дріб. Назви чисельник; знаменник. На що вказує знаменник? чисельник?

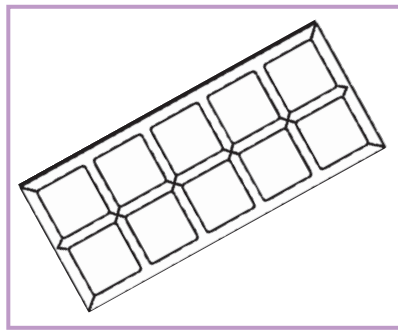

2

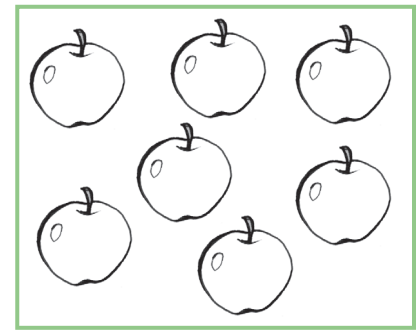
Прочитай кожний дріб. Назви чисельник; знаменник. На що вказує знаменник? чисельник? Зафарбуй зазначену частину цілого.

$$\frac{1}{8}$$

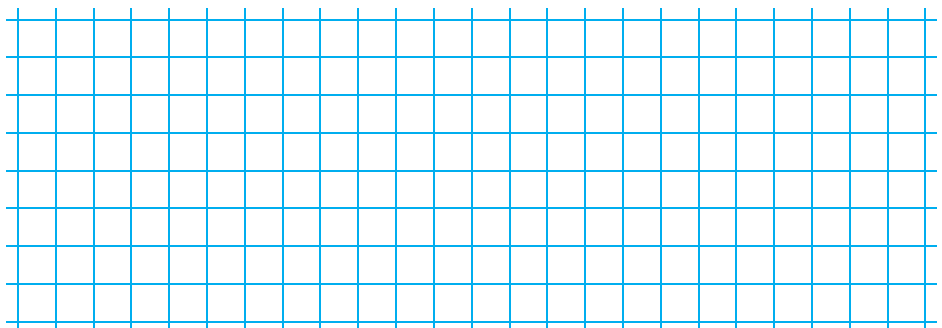
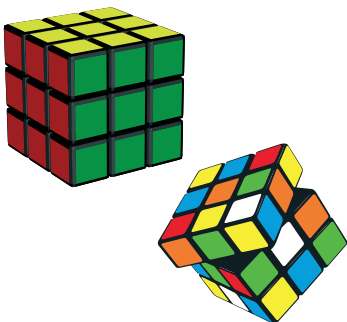
$$\frac{1}{10}$$

$$\frac{1}{7}$$

3

Дізнайся, скільки маленьких кубиків вміщується у великому кубі. Назви одну таку частину.

4

Прочитай дробу. Назви чисельник; знаменник кожного дробу. На що вказує знаменник? чисельник?

$$\frac{1}{5}; \frac{1}{8}; \frac{1}{12}; \frac{1}{9}; \frac{1}{15}; \frac{1}{10}; \frac{1}{100}.$$

5

Віднови таблиці співвідношення одиниць вимірювання величин. Працюй за стрілочками.

Час

$$1 \text{ с} = \frac{1}{\boxed{}} \text{ хв}$$

$$1 \text{ хв} = \boxed{} \text{ с} = \frac{1}{\boxed{}} \text{ год}$$

$$1 \text{ год} = \boxed{} \text{ хв} = \frac{1}{\boxed{}} \text{ доби}$$

$$1 \text{ доба} = \boxed{} \text{ год} = \frac{1}{\boxed{}} \text{ тижня}$$

$$1 \text{ тиждень} = \boxed{} \text{ діб}$$

$$1 \text{ міс.} = \frac{1}{\boxed{}} \text{ року}$$

$$1 \text{ рік} = \boxed{} \text{ міс.}$$

Маса

$$1 \text{ кг} = \frac{1}{\boxed{}} \text{ ц}$$

$$1 \text{ ц} = \boxed{} \text{ кг}$$

Довжина

$$1 \text{ см} = \frac{1}{\boxed{}} \text{ дм} = \frac{1}{\boxed{}} \text{ м}$$

$$1 \text{ дм} = \boxed{} \text{ см} = \frac{1}{\boxed{}} \text{ м}$$

$$1 \text{ м} = \boxed{} \text{ дм} = \boxed{} \text{ см}$$

6

Порівняй іменовані числа.

$$1 \text{ рік } 4 \text{ міс.} \bigcirc 16 \text{ міс.}$$

$$1 \text{ ц} \bigcirc 100 \text{ кг}$$

$$5 \text{ м } 3 \text{ дм} \bigcirc 5 \text{ м } 30 \text{ см}$$

$$6 \text{ м } 5 \text{ дм } 8 \text{ см} \bigcirc 6 \text{ м } 8 \text{ дм } 5 \text{ см}$$

$$12 \text{ м } 30 \text{ см} \bigcirc 12 \text{ м } 3 \text{ дм } 1 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 4 \text{ см } 3 \text{ мм} \bigcirc 1 \text{ дм } 43 \text{ мм}$$

7

Розв'яжи рівняння.

$$a + 16 = 80$$

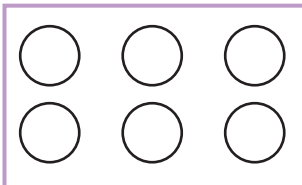
$$5 \cdot k = 20 \cdot 5$$

$$b - (9 + 7) = 9$$

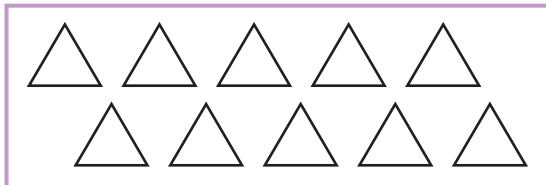
$$36 : 4 - p = 7$$

➤➤ ПОРІВНЮЄМО ЧАСТИНИ ЦІЛОГО

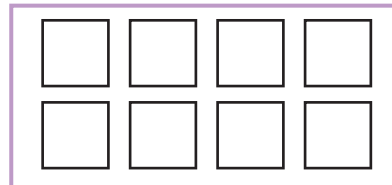
1 Зафарбуй зазначену частину цілого.

$$\frac{1}{3}$$

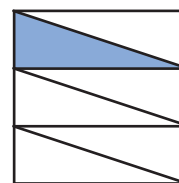
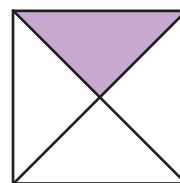
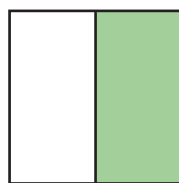
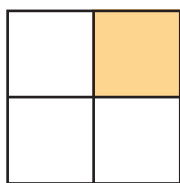
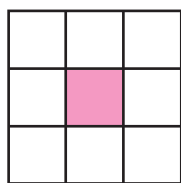
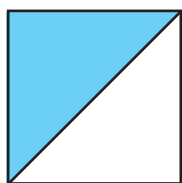

$$\frac{1}{2}$$

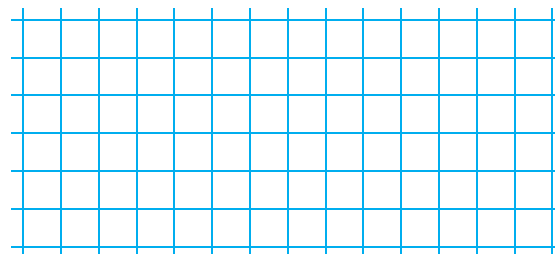
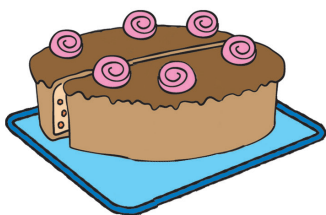

$$\frac{1}{4}$$

2 Запиши, яку частину кожної фігури зафарбовано. Прочитай кожний дріб. Назви чисельник; знаменник.

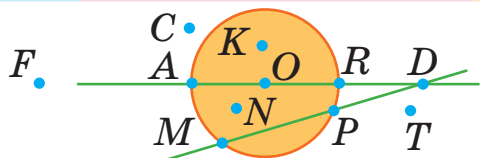
3 Визнач за малюнками, на скільки рівних частин поділено кожний торт. Запиши відповідні дроби та порівняй їх.

Що можна сказати про знаменник меншого дроби? більшого дроби? Що цікаве можна помітити?

Чим на **більше** число **рівних частин** розділили ціле, тим **менша величина однієї** такої **частини**.

4 Зафарбуй половину смужки; третину; чверть; п'яту частину. Порівняй відповідні дроби. Яка частина більша? Чому?

--	--

--	--	--

--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

$\frac{1}{2} \bigcirc \frac{1}{3}$

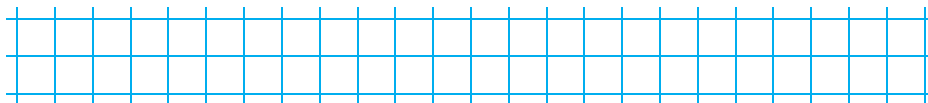
$\frac{1}{2} \bigcirc \frac{1}{4}$

$\frac{1}{2} \bigcirc \frac{1}{5}$

$\frac{1}{3} \bigcirc \frac{1}{5}$

5 Прочитай дроби. Скориставшись малюнками до завдання 2, визнач, який дріб серед поданих найбільший; найменший. Запиши дроби від найбільшого до найменшого.

$\frac{1}{2}; \frac{1}{9}; \frac{1}{4}; \frac{1}{6}$

6 Заміни одні одиниці вимірювання величини іншими.

$4 \text{ см} = \square \square \text{ мм}$

$7 \text{ см } 2 \text{ мм} = \square \square \text{ мм}$

$80 \text{ мм} = \square \square \text{ см}$

$9 \text{ см} = \square \square \text{ мм}$

$6 \text{ см } 5 \text{ мм} = \square \square \text{ мм}$

$30 \text{ мм} = \square \square \text{ см}$

7 Доповни короткий запис задачі. Розв'яжи задачу. Склади та розв'яжи обернені задачі.

► У квітковому кіоску троянди склали в однакові букети, по 7 троянд у букеті. Скільки всього троянд у 5 таких букетах?

Троянд в 1 букеті	Кількість букетів	Усього троянд

8 Розв'яжи рівняння.

$n \cdot 5 = 40$

$y : 4 = 80 : 10$

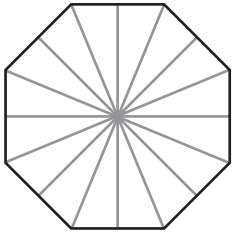
$(53 + 17) : x = 7$

$4 \cdot 6 : p = 8$

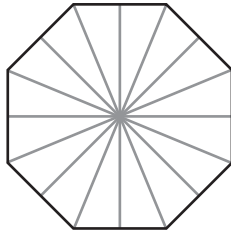
➤➤ ПОРІВНЮЄМО ЧАСТИНИ ЦІЛОГО

1

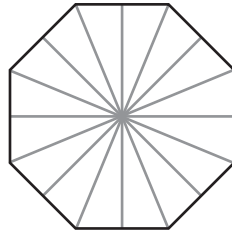
Зафарбуй зазначену частину кожного восьмикутника. Порівняй частини попарно.

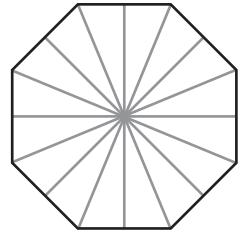
$\frac{1}{2}$

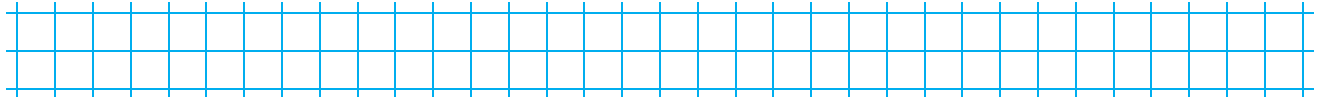
$\frac{1}{4}$

$\frac{1}{8}$

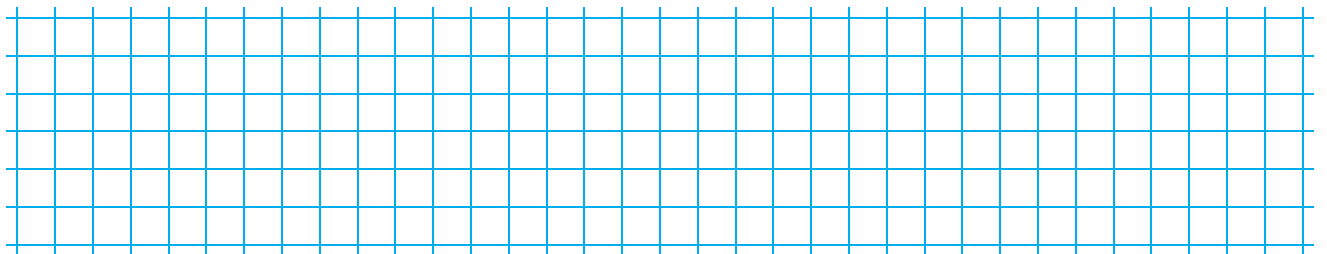

$\frac{1}{16}$

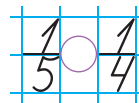
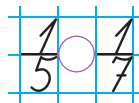
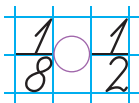
2

Накресли відрізок завдовжки 12 см. Покажи дужкою зазначені частини цього відрізка: половину, третину, чверть, шосту частину, дванадцяту частину. Порівняй ці частини попарно.

3

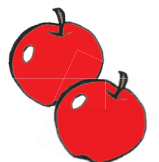
Порівняй дроби, за потреби ілюструючи їх на відрізку.

4

Запиши відповідні частини цілого і порівняй їх.

- 1) Два однакові яблука розділили: одне на дві рівні частини, а інше — на чотири. Яка частина більша: половина чи чверть?

2) Шоколадка має 3 ряди по 5 секцій. Сашко з'їв 1 секцію. Яку частину шоколадки він з'їв? Оленка з'їла цілий ряд. Яку частину шоколадки з'їла Оленка? Хто з'їв більше? менше?

3) Який шматок піци більший: якщо піцу розрізати на 6 рівних частин чи якщо піцу розрізати на 8 рівних частин?

4) Кавун розрізали на 8 рівних скибочок. Яку частину становить 1 така скибочка? Потім кожен скибочку ще поділили навпіл. На скільки рівних частин розділили кавун тепер? Яку частину цілого кавуна становить така скибочка? Яка скибочка більша? менша?

5 Заміни одні одиниці вимірювання величини іншими.

$7 \text{ см} = \square \square \text{ мм}$

$4 \text{ см } 5 \text{ мм} = \square \square \text{ мм}$

$60 \text{ мм} = \square \square \text{ см}$

6 Розв'яжи задачу. Склади і розв'яжи хоча б одну обернену задачу.

➤ 21 сливу розклали в 3 коробки. Скільки слив в 1 коробці?

_____ в 1 _____	Кількість _____	Усього _____

7 Заміни складені іменовані числа простими за зразками.

$8 \text{ дм } 5 \text{ см} = 80 \text{ см} + 5 \text{ см} = 85 \text{ см}$

$6 \text{ см } 3 \text{ мм} = \underline{\quad} \text{ мм}$

$6 \text{ дм } 2 \text{ см} = \underline{\quad} \text{ см}$

$4 \text{ см } 9 \text{ мм} = \underline{\quad} \text{ мм}$

$5 \text{ м } 7 \text{ дм} = \underline{\quad} \text{ дм}$

$1 \text{ доба } 6 \text{ год} = 24 \text{ год} + 6 \text{ год} = 30 \text{ год}$

$1 \text{ доба } 5 \text{ год} = \underline{\quad} \text{ год}$

$1 \text{ доба } 19 \text{ год} = \underline{\quad} \text{ год}$

$1 \text{ рік } 3 \text{ міс.} = 12 \text{ міс.} + 3 \text{ міс.} = \underline{\quad} \text{ міс.}$

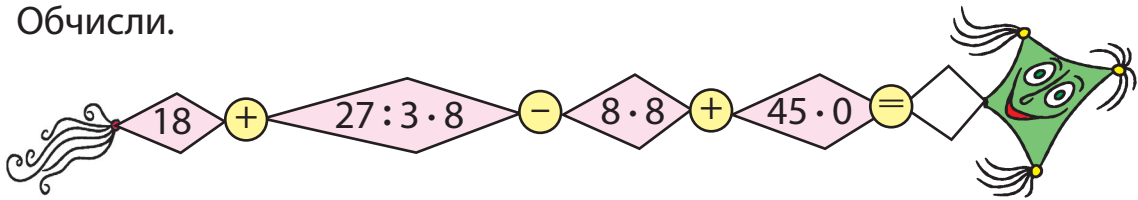
$1 \text{ рік } 7 \text{ міс.} = \underline{\quad} \text{ міс.}$

$1 \text{ рік } 10 \text{ міс.} = \underline{\quad} \text{ міс.}$

»» ЗНАХОДИМО ЧАСТИНУ ВІД ЦІЛОГО

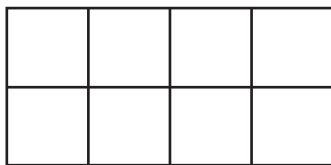
1

Обчисли.

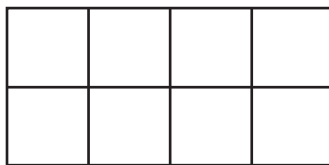

2

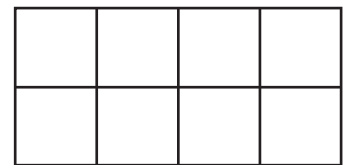
Зафарбуй зазначену частину кожної фігури. Величина якої частини найбільша? Досліди залежність величини частини від кількості рівних частин у цілому.

$$\frac{1}{4}$$

$$\frac{1}{8}$$

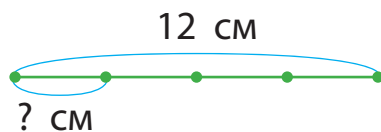
$$\frac{1}{2}$$

Якщо **кількість рівних частин** у цілому **збільшиться**, то **величина однієї частини**, навпаки, **зменшиться**.

3

Федір намалював відрізок завдовжки 12 см, розділив його на чотири рівні частини та виділив одну з них. Зроби те саме. Яку частину відрізка виділено? Знайди вимірюванням довжину виділеної частини. Якою арифметичною дією можна дізнатися про довжину чверті відрізка? Чому?

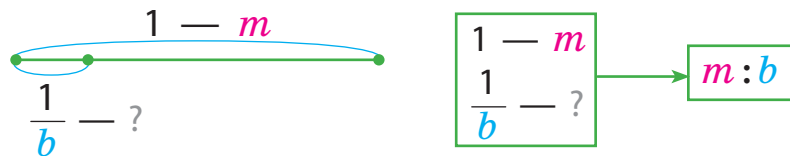
$$\begin{array}{l} 1 \text{ ціле} \text{ — } 12 \text{ см} \\ \frac{1}{4} \text{ — } ? \text{ см} \end{array}$$

$$12 \text{ см} : 4 = 3 \text{ см}$$

Що означає в цьому завданні число 12? число 4? число 3? Як знайдено величину частини від цілого?

Щоб знайти **частину від цілого**, треба величину цілого **розділити** на кількість рівних частин у ньому.

4 Знайди величину частини від цілого, показавши величину цілого і його частину на відрізку:

$\frac{1}{7}$ від 49	$\frac{1}{4}$ від 20	$\frac{1}{3}$ від 9
$1 - 49$ $\frac{1}{7} - ?$	$1 - \square$ $\frac{1}{4} - ?$	$1 - \square$ $\frac{1}{3} - ?$

5 Знайди величину частини від цілого за зразком:

$\frac{1}{10}$ від 1 м. Щоб знайти $\frac{1}{10}$ від 1 м, треба $1 \text{ м} : 10 = 100 \text{ см} : 10 = 10 \text{ см}$.

$\frac{1}{6}$ від 1 хв

$\frac{1}{10}$ від 1 ц

$\frac{1}{10}$ від 1 год

6 Розв'яжи задачу, користуючись підказками.

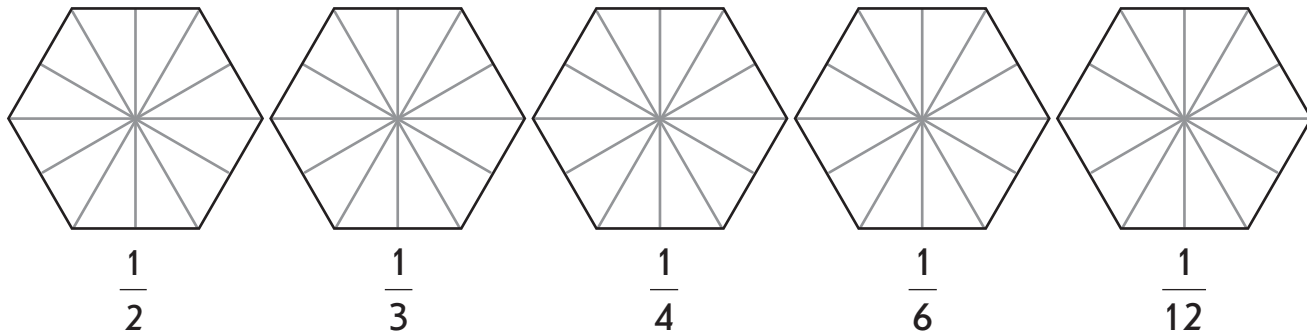
► До магазину привезли 56 кг огірків. Продали $\frac{1}{8}$ привезених огірків. Скільки кілограмів огірків продали?

$1 - \square$ кг $\frac{1}{8} - \square$ кг	
--	--

7 Накресли два прямокутники зі сторонами 6 см і 2 см. Зафарбуй $\frac{1}{3}$ та $\frac{1}{6}$ цих прямокутників. Порівняй частини цілих прямокутників.

»» ЗНАХОДИМО ЦІЛЕ ЗА ВЕЛИЧИНОЮ ЙОГО ЧАСТИНИ

1 Зафарбуй зазначену частину кожного шестикутника.

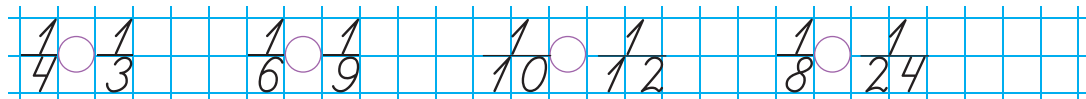
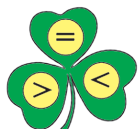

🔍 Як змінюється величина частини? Як змінюються знаменники дробів у записах?

Із двох **дробів з чисельником 1** **більший** той, у якого **знаменник менший**.

2 Порівняй дроби. На яку ознаку слід орієнтуватися?

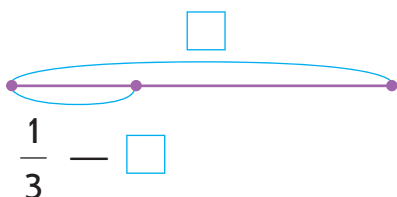

3 Знайди величину частини від цілого.

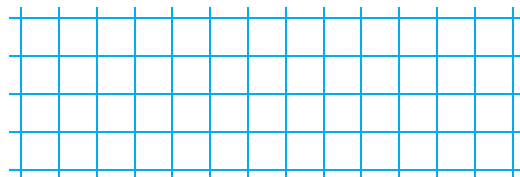
4 Доповни схему та короткий запис. Розв'яжи задачу.

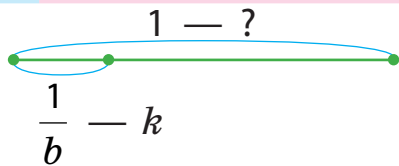
» В Оленки 9 дм стрічки. Третину стрічки вона витратила на бант ляльці. Скільки дециметрів стрічки пішло ляльці на бант?

1 — дм

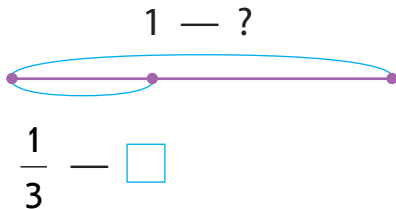
$\frac{1}{3}$ — ? дм

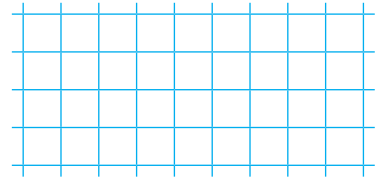

$$\begin{array}{l} 1 - ? \\ \frac{1}{b} - k \end{array} \rightarrow k \cdot b$$

Склади та розв'яжи обернену задачу, у якій шуканим буде число 9. Які зміни треба внести до схеми та короткого запису задачі?

$$\begin{array}{l} 1 - \square \text{ дм} \\ \frac{1}{3} - \square \text{ дм} \end{array}$$

Що означає число 3? Скільки третин у цілому? Як дізнатися про величину цілого за величиною його частини?

Щоб знайти **ціле за величиною однієї з його рівних частин**, треба величину частини **ПОМНОЖИТИ** на кількість рівних частин у цілому.

5

Знайди величину цілого за величиною однієї з його рівних частин, відновивши величину цілого на відрізку:

$\frac{1}{7}$ дорівнює 4

$$\begin{array}{l} 1 - ? \\ \frac{1}{7} - 4 \end{array}$$

$\frac{1}{4}$ дорівнює 3

$$\begin{array}{l} 1 - ? \\ \frac{1}{4} - \square \end{array}$$

6

Знайди величину цілого за величиною його частини.

$\frac{1}{5}$ дорівнює 4 м

$\frac{1}{3}$ дорівнює 2 кг

»» ДОСЛІДЖУЄМО ЗАЛЕЖНІСТЬ ДОБУТКУ ВІД ЗМІНИ ОДНОГО З МНОЖНИКІВ

1

Прочитай дроби. Поясни, що означає знаменник; чисельник. Заміни дріб дією ділення. Запиши дроби в порядку зростання. На яку ознаку слід орієнтуватися?

$\frac{1}{9} = 1 : 9$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{2}$
$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{34}$	$\frac{1}{5}$

2

Згадай відповідні правила та знайди:

$\frac{1}{9}$ від 81 ; ціле, якщо його $\frac{1}{5}$ дорівнює 8 ;

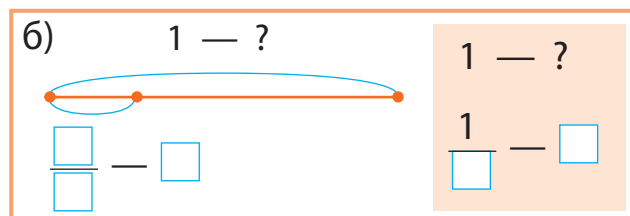
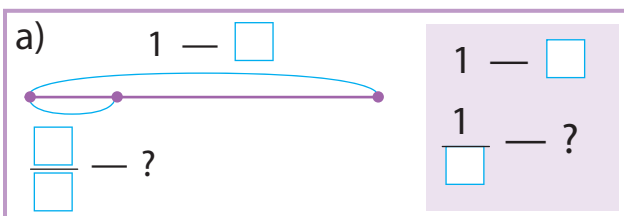
$\frac{1}{6}$ від 42 ; ціле, якщо його $\frac{1}{8}$ дорівнює 7 .

3

Добери до кожної задачі схеми, доповни їх. Розв'яжи задачі. Склади та розв'яжи обернені задачі.

- 1) У Михайлика в шафі було 27 книжок. Він прочитав третину цих книжок. Скільки книжок прочитав Михайлик?
- 2) Михайлик прочитав 3 книжки, що становить п'яту частину книжок, які були на полиці. Скільки книжок було на полиці?

4 Досліди, як залежить значення суми від зміни одного з доданків; значення добутку від зміни одного з множників. Запиши значення виразів.

$$45 + 30 = \square \square$$

На ? ↓ ↓ На ?

$$45 + 29 = \square \square$$

$$2 \cdot 8 = \square \square$$

у ? ↓ ↓ у ?

$$2 \cdot 4 = \square$$

$$4 \cdot 2 = \square$$

у ? ↓ ↓ у ?

$$4 \cdot 4 = \square \square$$

$$2 \cdot 5 = \square \square$$

у ? ↓ ↓ у ?

$$8 \cdot 5 = \square \square$$

$$3 \cdot 3 = \square$$

у ? ↓ ↓ у ?

$$6 \cdot 3 = \square \square$$

$$3 \cdot 6 = \square \square$$

у ? ↓ ↓ у ?

$$3 \cdot 2 = \square$$

Якщо один із доданків $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ на кілька одиниць, то значення суми так само $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ на стільки ж одиниць.

Якщо один із множників $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ в кілька разів, то значення добутку так само $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ у стільки ж разів.

5 Прочитай текст. Поясни, про що дізнаємось, знайшовши значення поданих виразів.

У гастрономі цукор розфасували у великі пакети по 3 кг і в малі пакети по 2 кг. На полицю виставили 8 великих пакетів і 6 малих.

$$3 \cdot 8$$

$$2 \cdot 6$$

$$3 \cdot 8 + 2 \cdot 6$$

$$3 \cdot 8 - 2 \cdot 6$$

6 Розв'яжи рівняння різними способами.

$$56 : b = 7$$

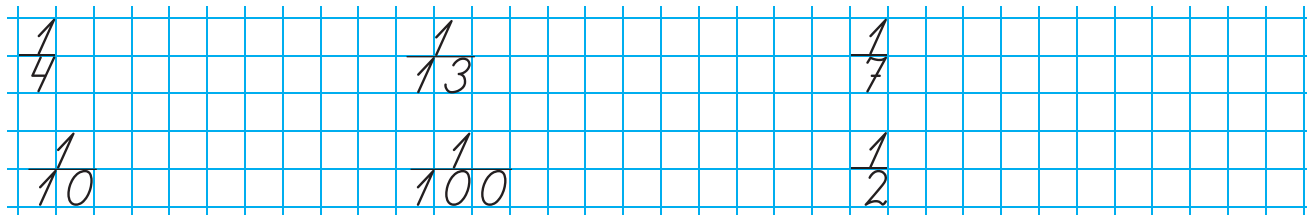
$$c - 36 = 18$$

$$a \cdot 6 = 42$$

$$x : 9 = 6$$

➤➤ РОЗВ'ЯЗУЄМО СКЛАДЕНІ ЗАДАЧІ

1 Прочитай дроби. Кожний дріб заміни часткою двох чисел.

2 Зістав задачі. Чим вони схожі? Розв'яжи задачі усно. Склади та розв'яжи обернені задачі.

- 1) Довжина тіла сірого ховраха становить 21 см, а довжина його хвоста — $\frac{1}{3}$ довжини тіла. Яка довжина хвоста сірого ховраха?
- 2) У будинку 21 однокімнатна квартира, що становить $\frac{1}{3}$ усіх квартир у будинку. Скільки квартир у будинку?

3 Розв'яжи задачу 1. Зістав задачі 1 і 2. У чому їх відмінність? Доповни схеми та розв'яжи задачу 2.

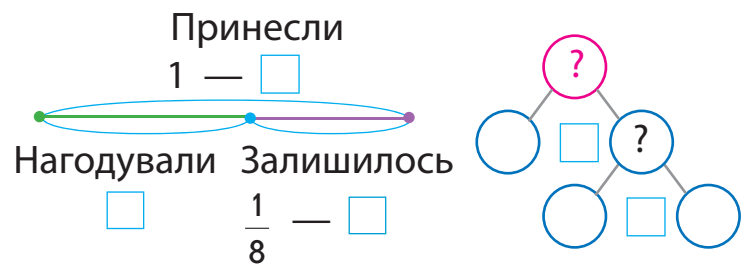

- 1) У зоокуточку 3-А класу живуть хом'ячки. Школярі принесли для них 72 г корму. Частиною корму вони нагодували хом'ячків, і після цього у них залишилось ще $\frac{1}{8}$ усього корму. Скільки грамів корму залишилось?
- 2) У зоокуточку 3-А класу живуть хом'ячки. Школярі принесли для них 72 г корму. Частиною корму вони нагодували хом'ячків, і після цього у них залишилось ще $\frac{1}{8}$ усього корму. Скількома грамами корму діти нагодували хом'ячків?

Було —
 _____ — ?
 Залишилось — ?, $\frac{1}{\square}$ від

Було —
 _____ — ?, $\frac{1}{\square}$ від
 Залишилось — ?

Принесли —
 Нагодували — ?
 Залишилось — ?, $\frac{1}{8}$ від

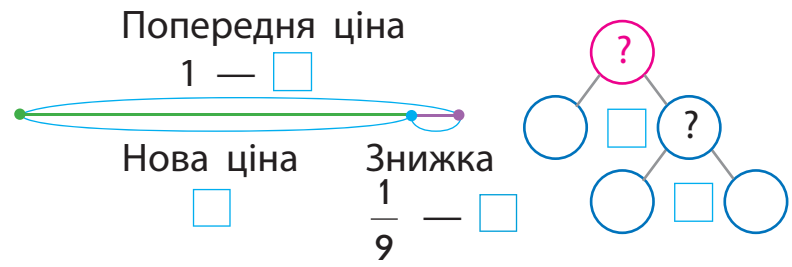

4 Розв'яжи задачу 1 усно. Зістав задачі 1 і 2. У чому їх відмінність? Доповни схеми та розв'яжи задачу 2.

- 1) Ціна чайника була 90 гривень. Під час розпродажу його ціну знизили на 10 гривень. Якою стала ціна чайника?
- 2) Ціна чайника була 90 гривень. Під час розпродажу його ціну знизили на $\frac{1}{9}$ від попередньої. Якою стала ціна чайника?

Було —
 Знизили — ?, $\frac{1}{9}$ від
 Стало —

5 Порівняй дроби. На яку ознаку слід орієнтуватися?

$\frac{1}{7} \bigcirc \frac{1}{9}$ $\frac{1}{12} \bigcirc \frac{1}{5}$ $\frac{1}{10} \bigcirc \frac{1}{25}$ $\frac{1}{2} \bigcirc \frac{1}{3}$

6 Досліди, як зміна компонента впливає на результат.

$2 \cdot 2 = \square$	$3 \cdot 3 = \square$	$4 \cdot 8 = \square \square$
у ? ↓ у ?	у ? ↓ у ?	у ? ↓ у ?
$2 \cdot 8 = \square \square$	$6 \cdot 3 = \square \square$	$4 \cdot 2 = \square$

»» ДОСЛІДЖУЄМО ЗАЛЕЖНІСТЬ ЧАСТКИ ВІД ЗМІНИ ДІЛЕНОГО АБО ДІЛЬНИКА

1

Прочитай дроби. Заміни кожний дріб часткою двох натуральних чисел. Запиши дроби в порядку зростання. Як змінюється знаменник — дільник? Як змінюється дріб — частка?

$\frac{1}{3} =$	$\frac{1}{5} =$	$\frac{1}{9} =$	$\frac{1}{2} =$

2

Досліди, як зміна компонента впливає на результат.

$4 - 2 = \square$	$4 : 2 = \square$	$8 : 2 = \square$
На ? ↓ ↓ На ?	у ? ↓ ↓ у ?	у ? ↓ ↓ у ?
$6 - 2 = \square$	$12 : 2 = \square$	$4 : 2 = \square$

Якщо ділене збільшиться
зменшиться в кілька разів,
то значення частки так само збільшиться
зменшиться
у стільки ж разів (за незмінного дільника).

$24 - 3 = \square \square$	$24 : 3 = \square$	$24 : 8 = \square$
На ? ↓ ↓ На ?	у ? ↓ ↓ у ?	у ? ↓ ↓ у ?
$24 - 6 = \square \square$	$24 : 6 = \square$	$24 : 4 = \square$

Якщо дільник збільшиться
зменшиться в кілька разів,
то значення частки, навпаки, зменшиться
збільшиться
у стільки ж разів (за незмінного діленого).

$$\left. \begin{array}{l} \text{I} - \square \\ \text{II} - ?, \frac{1}{\square} \text{ від } \square \end{array} \right\} ?$$

3 Згадай відповідні правила та знайди:

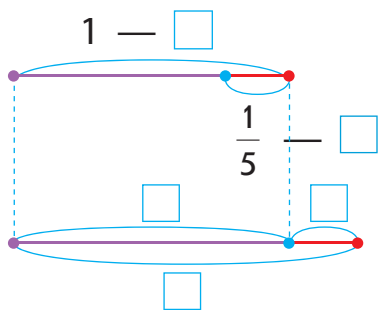
$$\frac{1}{8} \text{ від } 32 \square; \quad \text{ціле, якщо його } \frac{1}{5} \text{ дорівнює } 7 \square;$$

$$\frac{1}{6} \text{ від } 48 \square; \quad \text{ціле, якщо його } \frac{1}{3} \text{ дорівнює } 9 \square.$$

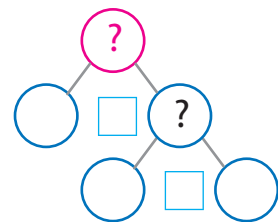
4 Доповни схеми, розв'яжи задачу.

➤ Для виготовлення суміші для кладки цегли потрібні пісок і цемент. Піску взяли 50 кг, а от маса цементу становила $\frac{1}{5}$ від маси піску. Скільки всього взяли піску та цементу для виготовлення суміші для кладки цегли?

$$\left. \begin{array}{l} \text{Пісок} - \square \\ \text{Цемент} - ?, \frac{1}{5} \text{ від } \square \end{array} \right\} ?$$

Зміни запитання задачі так, щоб у її розв'язанні останньою була дія віднімання.

5 Прочитай текст. З'ясуй, про що дізнаємось, знайшовши значення поданих виразів.

➤ Для дитячого садка купили 6 ляльок по 38 гривень і 9 машинок по 23 гривні.

$$38 \cdot 6$$

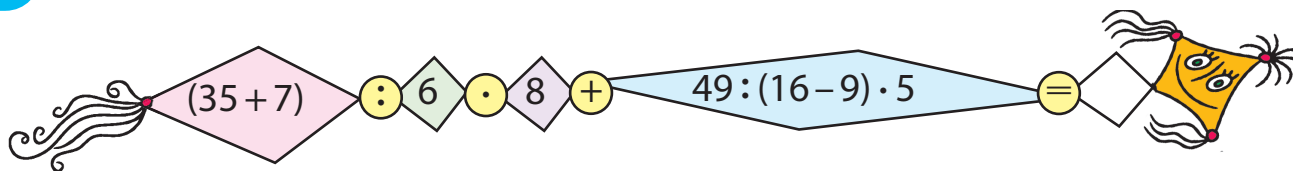
$$23 \cdot 9$$

$$38 \cdot 6 + 23 \cdot 9$$

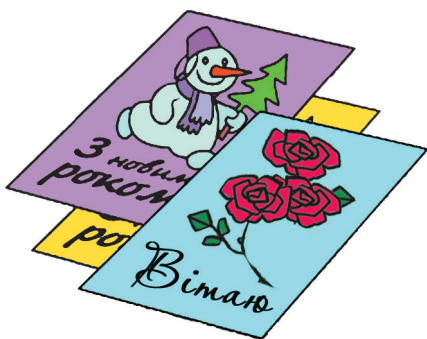
$$38 \cdot 6 - 23 \cdot 9$$

➤➤ РОЗВ'ЯЗУЄМО СКЛАДЕНІ ЗАДАЧІ

1 Обчисли.

2 До кожної задачі добери короткий запис і вираз.

- 1) Варвара має 9 листівок. $\frac{1}{3}$ усіх листівок вона подарувала подругам. Скільки листівок подарувала Варвара подругам?
- 2) Варвара має 9 листівок із квітами, що становить $\frac{1}{3}$ усіх листівок, які в неї є. Скільки всього листівок у Варвари?

I — 9 л.

$\frac{1}{3}$ — ? л.

I — ? л.

$\frac{1}{3}$ — 9 л.

I — 9 л.

II — ?, $\frac{1}{3}$ від 9 л.

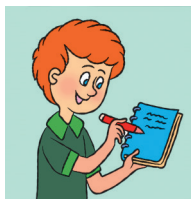
I — ?

II — 9 л., що становить $\frac{1}{3}$ усіх л.

9 : 3

9 : 3

3 Розв'яжи задачу 1 усно. Зістав задачі 1 і 2; 2 і 3. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язання? Скористайся підказками та розв'яжи задачі 2 і 3.

- 1) Коли Іван розв'язав 8 рівнянь, то виявилось, що він виконав $\frac{1}{4}$ усього завдання. Скільки рівнянь містить завдання?

Було — ?

— , що становить $\frac{1}{\square}$ того, що було

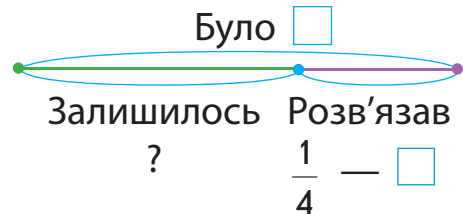
Залишилось — ?

- 2) Коли Іван розв'язав 8 рівнянь, то виявилось, що він виконав $\frac{1}{4}$ усього завдання. Скільки рівнянь залишилося розв'язати Івану?

Було — ?

Розв'язав — р., що становить $\frac{1}{\square}$ від

Залишилось — ?

- 3) Івану залишилося розв'язати 8 рівнянь, що становить $\frac{1}{4}$ усього завдання. Скільки рівнянь Іван уже розв'язав?

4

Розв'яжи задачу 1 усно. Зістав задачі 1 і 2. У чому їх відмінність? Як ця відмінність вплине на розв'язання задачі 2? Доповни короткий запис задачі 2, розв'яжи її.

- 1) Ілля має розв'язати 36 рівнянь. За перший день він розв'язав 6 рівнянь, а за другий — 9 рівнянь. Скільки рівнянь залишилося розв'язати Іллі?
- 2) Ілля має розв'язати 36 рівнянь. За перший день він розв'язав $\frac{1}{6}$ усіх рівнянь, а за другий — $\frac{1}{4}$ усіх рівнянь. Скільки рівнянь залишилося розв'язати Іллі?

Було —

Розв'язав — ?, $\frac{1}{\square}$ від і $\frac{1}{\square}$ від

Залишилось — ?

5

Розв'яжи рівняння. Знайди суму розв'язків рівнянь.

$$y - 24 = (64 - 58) \cdot 7$$

$$63 : 7 \cdot 2 - a = 6$$

▶▶ РОЗВ'ЯЗУЄМО УСКЛАДНЕНІ РІВНЯННЯ

1

Розв'яжи рівняння.

$$56 : x = 8$$

$$17 + a = 7 \cdot 9$$

$$b - 6 \cdot 3 = 45$$

2

Зістав рівняння. Яке рівняння ти можеш розв'язати? Розв'яжи його. Чим відрізняються рівняння 1 і 2? Прочитай рівняння 2 з назвами компонентів. До складу якого компонента входить змінна? Це — невідомий компонент; знайди, чому він дорівнює, та розв'яжи рівняння 2.

$$1) y : (54 : 9) = 2$$

$$2) 12 : (54 : x) = 2$$

$$54 : x = 12 :$$

$$54 : x =$$

$$x =$$

$$x =$$

$$12 : (54 :) = 2$$

$$= 2$$

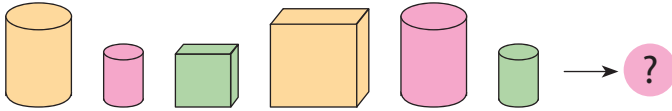
Відповідь: _____

Відповідь: _____

Пам'ятка

Рівняння, у яких один із компонентів — вираз зі змінною

1. Визначаю, яка дія виконується останньою. Згадую, як називають компоненти цієї дії.
2. Читаю ліву частину рівняння з назвами компонентів. Визначаю, до складу якого компонента входить змінна, — це невідомий компонент.
3. Згадую правило та знаходжу, чому дорівнює невідомий компонент.
4. Розв'язую просте рівняння.
5. Виконую перевірку.

3 Розв'яжи рівняння з поясненнями.

$$72 - (a + 16) = 7 \quad n : 4 + 24 = 32 \quad 54 - 49 : c = 47$$

$$a + 16 = \quad n : 4 = \quad 49 : c =$$

Відповідь: _____

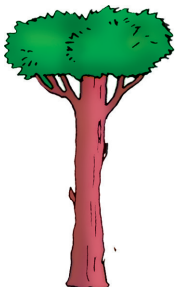
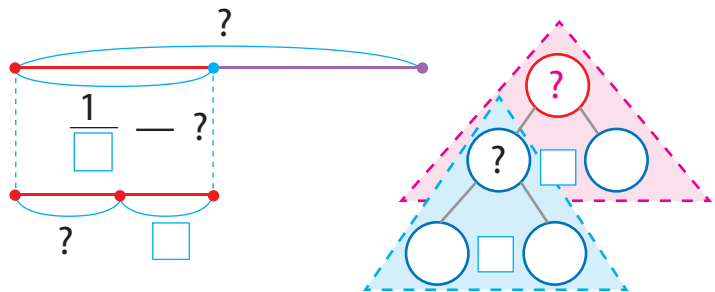
Відповідь: _____

Відповідь: _____

4 Доповни записи. Розв'яжи задачу 1.

- 1) На алеї парку росло 54 дерева. $\frac{1}{6}$ усіх дерев становили сосни. Скільки сосен залишилося на алеї парку після того, як зрізали 3 старі сосни?

Було с. — ?, $\frac{1}{6}$ від
 Зрізали с. —
 Залишилось с. — ?

Зістав задачі 1 і 2. Розв'яжи задачу 2.

- 2) На алеї парку росло 9 сосен, що становить $\frac{1}{6}$ усіх дерев на алеї. Скільки дерев залишилося на алеї парку після того, як зрізали 3 старі сосни?

»» ЗНАЙОМИМОСЬ ІЗ ГРУПАМИ ВЕЛИЧИН

1

Кожну назву величини з'єднай з одиницями вимірювання цієї величини.

Маса

Довжина

Місткість

см

ц

км

мм

кг

дм

л

м

2

Розв'яжи задачу. Що в ній є шуканим?

» Мама купила на базарі 2 кг огірків, 1 кг помідорів і 3 кг картоплі. Знайди **масу всіх** куплених овочів.

Масу всіх овочів можна назвати їх загальною масою.

Щоб знайти **загальну масу** кількох **різних** предметів, треба **додати маси цих предметів**.

3

Зістав задачу з поданою в завданні 2. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язання? Доповни записи.

» Мама купила на базарі 4 сітки картоплі, по 3 кг у кожній сітці. Знайди загальну масу картоплі, що купила мама.

I множник	II множник	Добуток
Маса 1 _____	Кількість _____	Усього _____ Загальна маса

Щоб знайти **загальну масу** кількох **однакових** предметів, можна **масу 1 предмета помножити на кількість предметів**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{— довжина} \\ \text{— місткість} \end{array} \begin{array}{l} \text{маса} \\ \text{— довжина} \\ \text{— місткість} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Маса} \\ \text{Довжина} \\ \text{Місткість} \end{array} \cdot \text{Кількість}$$

4

До кожної задачі добери схему та вираз. Зістав задачі 1 і 2; задачі 3 і 4. Як можна знайти загальну довжину? загальну місткість?

- 1) Кравчиня відрізала від рулону тканини 3 м на плаття та 4 м на костюм. Скільки всього метрів тканини відрізала кравчиня? Яка загальна довжина відрізаної тканини?
- 2) Від рулону тканини кравчиня відрізала тканину на 3 костюми, по 4 м на кожний костюм. Скільки всього метрів тканини відрізала на костюми кравчиня? Яка загальна довжина відрізаної тканини?

- 3) Бабуся продала на ринку двом покупцям 4 л і 3 л молока. Скільки всього літрів молока продала бабуся? Яка загальна місткість посудин із молоком, що продала бабуся?
- 4) Бабуся продала на ринку 4 банки молока, по 3 л у кожній банці. Скільки всього літрів молока продала бабуся? Яка загальна місткість посудин із молоком, що продала бабуся?

_____ на I _____	Кількість	Усього _____
Довжина 1 _____	_____	Загальна довжина
☐	☐	?

$$\left. \begin{array}{l} \text{I — } \square \\ \text{II — } \square \end{array} \right\} ?$$

$$4 + 3$$

$$4 - 3$$

$$4 \cdot 3$$

$$3 \cdot 4$$

_____ на I _____	Кількість	Усього _____
Місткість 1 _____	_____	Загальна місткість
☐	☐	?

ВІВЧАЄМО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ВЕЛИЧИНАМИ

1

Доповни короткі записи, розв'яжи задачі. Що спільне в усіх задачах? Як називають вирази, що є розв'язаннями задач? Яким компонентом є загальна величина? Згадай правило знаходження загальної величини.

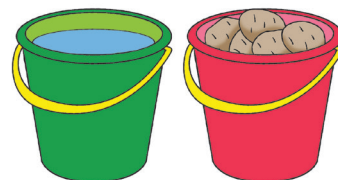
- 1) Щоб наповнити надувний басейн для молодшої сестрички, Славко приніс 6 відер води, по 7 л у кожному відрі. Скільки всього літрів води приніс Славко?
- 2) Остап допомагав татові збирати картоплю. Він зібрав 5 відер картоплі, по 9 кг у кожному відрі. Скільки всього кілограмів картоплі зібрав Остап?
- 3) Для поливання городу з'єднали 4 шланги, по 10 м кожний. Якої довжини шланг одержали?

Довжина	Кількість	Загальна довжина
1 _____	_____	

Маса	Кількість	Загальна маса
1 _____	_____	

Місткість	Кількість	Загальна місткість
1 _____	_____	

До однієї з поданих задач усно склади та розв'яжи обернені задачі.

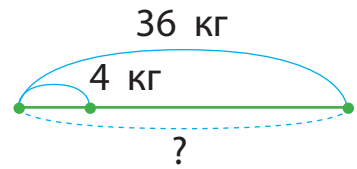
2

У задачах обведи іменовані числа. З'ясуй, які взаємопов'язані величини описують ситуації задач. Доповни схеми. Який компонент є шуканим? Розв'яжи задачі.

- 1) У магазині розфасували 36 кг цукру, по 4 кг у кожний пакет. Скільки одержали пакетів із цукром?

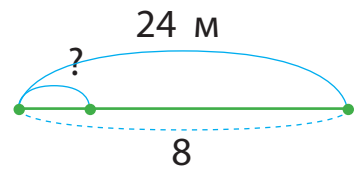
$$\text{Загальна величина} = \text{Величина 1} \cdot \text{Кількість}$$

I множник	II множник	Добуток
_____	Кількість	Загальна
1 _____	_____	_____
_____	_____	_____

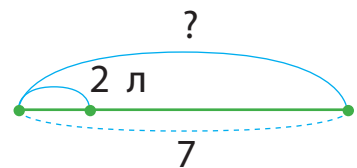
- 2) Кравчиня пошила 8 однакових костюмів, витративши на них 24 м тканини. Скільки метрів тканини витратила кравчиня на один костюм?

I множник	II множник	Добуток
_____	Кількість	Загальна
1 _____	_____	_____
_____	_____	_____

- 3) Скільки літрів варення у 7 дволітрових банках?

I множник	II множник	Добуток
_____	Кількість	Загальна
1 _____	_____	_____
_____	_____	_____

3 Розв'яжи задачу 1. Зістав задачі 1 і 2. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язання задачі 2?

- 1) У парку 64 дерева, причому $\frac{1}{8}$ із них — клени. Скільки кленів і лип у парку, якщо лип — 24?
- 2) У парку 64 дерева, причому $\frac{1}{8}$ із них — клени. Скільки кленів і лип у парку, якщо лип — 4 ряди, по 6 дерев у кожному ряді?

»» РОЗВ'ЯЗУЄМО ПРОСТІ ЗАДАЧІ ІЗ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНИМИ ВЕЛИЧИНАМИ

1

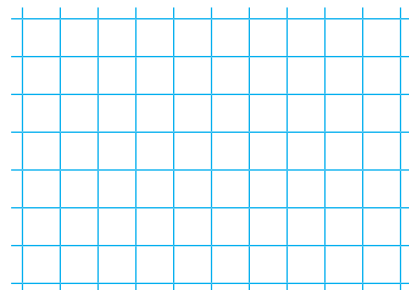
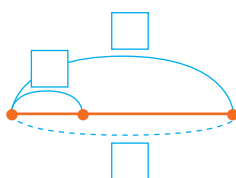

Прочитай кожну задачу. Обведи іменовані числа. Яка величина вимірюється в цих одиницях? Яка група величин пов'язана з цією величиною? Доповни записи. Розв'яжи задачі. Усно склади та розв'яжи обернені задачі.

- 1) 49 кг черешні розклали порівну в 7 ящиків. Скільки кілограмів черешні в одному ящику?

I множник II множник Добуток

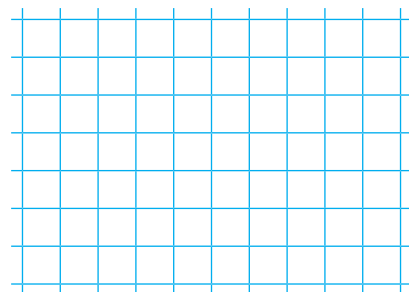
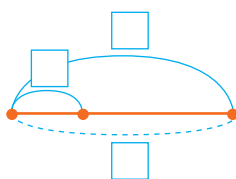
	Кількість	Загальна
1	_____	_____
_____	_____	_____

- 2) 35 л олії розлили в п'ятилітрові бутлі. Скільки одержали бутлів з олією?

I множник II множник Добуток

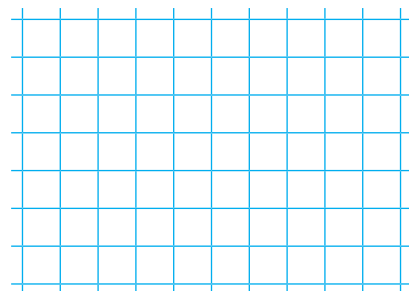
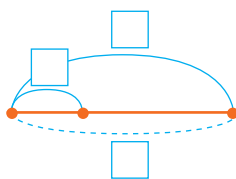
	Кількість	Загальна
1	_____	_____
_____	_____	_____

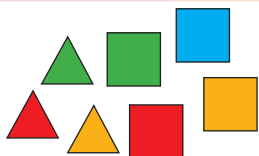

- 3) Сашко бігав навколо клумби, яка має форму прямокутника з периметром 10 м. Скільки метрів пробіг Сашко, якщо він оббіг клумбу 7 разів?

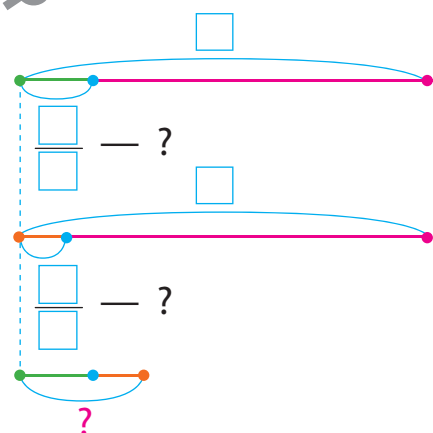
I множник II множник Добуток

	Кількість	Загальна
1	_____	_____
_____	_____	_____

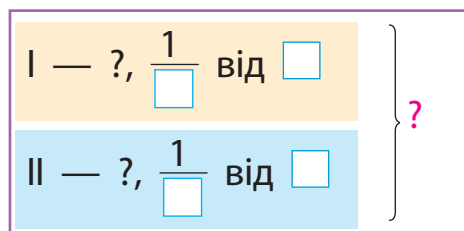

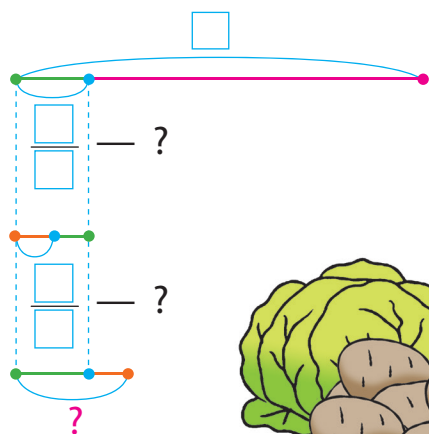
2 Розв'яжи задачу 1, користуючись підказками.

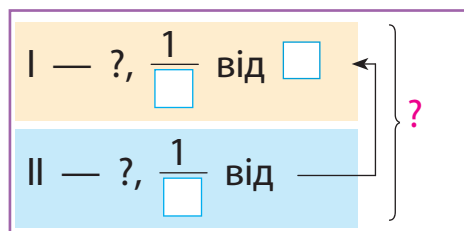
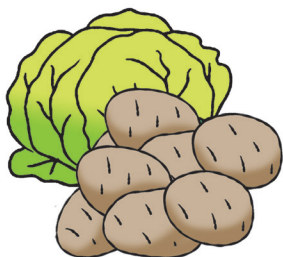
➤ 1) Тато купив 36 кг овочів, $\frac{1}{6}$ яких — картопля, а $\frac{1}{9}$ — капуста. Скільки всього кілограмів картоплі та капусти купив тато?

Зістав задачі 1 і 2. У чому їх відмінність? Як ця відмінність вплине на розв'язання задачі 2? Розв'яжи задачу 2.

➤ 2) Тато купив 36 кг овочів, $\frac{1}{6}$ яких — картопля. Маса капусти становить половину маси картоплі. Скільки всього кілограмів картоплі та капусти купив тато?

3 Розв'яжи рівняння, користуючись підказками.

$$36 : y + 16 = 22$$

$$36 : y =$$

$$a - 63 : 9 = 37$$

$$a =$$

$$30 : c + 18 = 21$$

$$30 : c =$$

➤ ДОСЛІДЖУЄМО ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНІ ВЕЛИЧИНИ

1

Згадай, як залежить значення добутку від зміни одного з множників. Скористайся цією залежністю для знаходження значень виразів.

$$4 \cdot 2 = \square$$

$$\downarrow \quad \downarrow$$

$$4 \cdot 8 = \square \square$$

$$2 \cdot 3 = \square$$

$$\downarrow \quad \downarrow$$

$$6 \cdot 3 = \square \square$$

$$3 \cdot 3 = \square$$

$$\downarrow \quad \downarrow$$

$$3 \cdot 9 = \square \square$$

2

Заповни таблиці. Як залежить загальна величина від зміни величини 1 предмета? від зміни кількості предметів?

I множник II множник Добуток

Маса 1 предмета (кг)	Кількість предметів (шт.)	Загальна маса (кг)
2	3	
4	3	
8	3	

I множник II множник Добуток

Маса 1 предмета (кг)	Кількість предметів (шт.)	Загальна маса (кг)
2	2	
2	4	
2	8	

Довжина 1 відрізу (м)	Кількість відрізів (шт.)	Загальна довжина (м)
3	2	
6	2	

Довжина 1 відрізу (м)	Кількість відрізів (шт.)	Загальна довжина (м)
3	2	
3	8	

Місткість 1 посудини (л)	Кількість посудин (шт.)	Загальна місткість (л)
3	2	
9	2	

Місткість 1 посудини (л)	Кількість посудин (шт.)	Загальна місткість (л)
4	2	
4	6	

Залежність загальної величини від зміни:

- величини 1 предмета
- кількості предметів

Зроби висновки: як залежить загальна величина від зміни величини 1 предмета; від зміни кількості предметів.

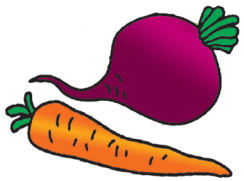
Якщо **маса 1 предмета** $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ в кілька разів, то **загальна маса предметів** **так само** $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ у стільки ж разів (за незмінної кількості предметів).

Якщо **кількість предметів** $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ в кілька разів, то **загальна маса предметів** **так само** $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ у стільки ж разів (за незмінної маси 1 предмета).

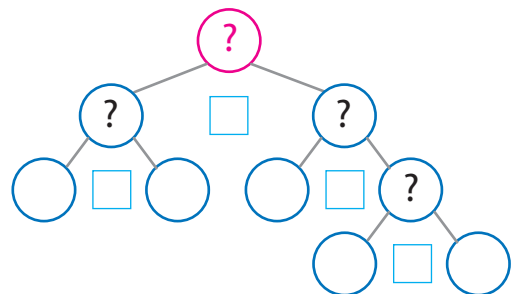
3

Доповни схеми. Розв'яжи задачу.

➤ Господар зібрав 76 кг моркви та 67 кг буряків. На базарі він продав 56 кг моркви, а буряків — на 8 кг більше, ніж моркви. Скільки кілограмів моркви та буряків залишилося в господаря?

	Було	Продав	Залиш.
I	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
II	<input type="text"/>	?, на <input type="text"/> кг б.	<input type="text"/>

4

Порівняй дроби. На яку ознаку слід орієнтуватися?

$$\frac{1}{8} \bigcirc \frac{1}{6}$$

$$\frac{1}{7} \bigcirc \frac{1}{11}$$

$$\frac{1}{5} \bigcirc \frac{1}{5}$$

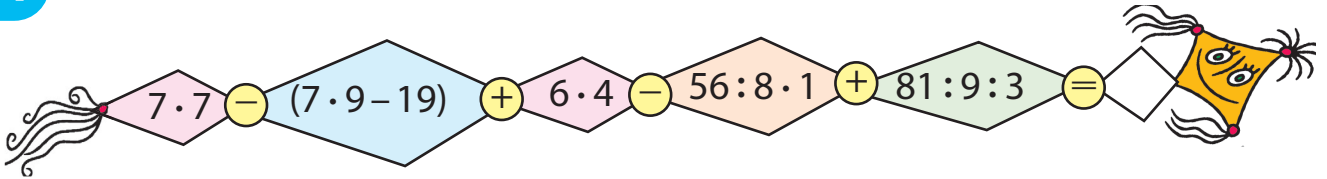
$$\frac{1}{14} \bigcirc \frac{1}{41}$$

5

Накресли квадрат зі стороною 3 см. Зафарбуй його чверть. Поцікався, як це завдання виконали інші учні.

➤ ДОСЛІДЖУЄМО ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНІ ВЕЛИЧИНИ

1 Обчисли.

2 Згадай, як значення частки залежить від зміни діленого; від зміни дільника. Знайди значення виразів.

$24 : 4 = \square$

$9 : 3 = \square$

$36 : 6 = \square$

$24 : 12 = \square$

$45 : 3 = \square \square$

$36 : 12 = \square$

3 Досліди, як залежить кількість предметів від зміни загальної величини; від зміни величини 1 предмета.

Маса 1 предмета (кг)	Кількість предметів (шт.)	Загальна маса (кг)
2	↓ ↑	6
2	↓ ↑	12

Маса 1 предмета (кг)	Кількість предметів (шт.)	Загальна маса (кг)
3	↓ ↑	12
6	↓ ↑	12

Місткість 1 посудини (л)	Кількість посудин (шт.)	Загальна місткість (л)
5	↓ ↑	10
5	↓ ↑	30

Місткість 1 посудини (л)	Кількість посудин (шт.)	Загальна місткість (л)
2	↓ ↑	20
10	↓ ↑	20

Довжина 1 відрізу (м)	Кількість відрізів (шт.)	Загальна довжина (м)
3	↓ ↑	9
3	↓ ↑	18

Довжина 1 відрізу (м)	Кількість відрізів (шт.)	Загальна довжина (м)
4	↓ ↑	24
8	↓ ↑	24

Залежність кількості від зміни:

- величини 1 предмета
- загальної величини

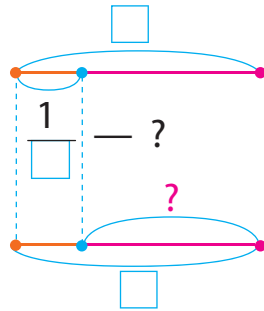
Якщо величина 1 предмета $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ в кілька разів,
то кількість предметів, навпаки, $\frac{\text{зменшиться}}{\text{збільшиться}}$
у стільки ж разів (за незмінної загальної величини).

4

Розв'яжи задачу 1, користуючись підказками. Зістав задачі 1 і 2. У чому їх відмінність? Як ця відмінність вплине на розв'язання задачі 2? Розв'яжи задачу 2, користуючись підказками.

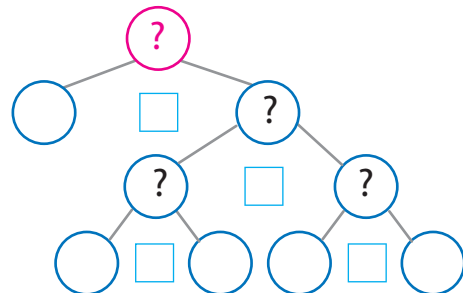
- 1) Білка заготувала на зиму 36 горіхів і грибів. Скільки грибів заготувала білка, якщо горіхи становили $\frac{1}{4}$ усього зібраного?

I — ?, $\frac{1}{\square}$ від \square	}	\square
II — ?		

- 2) Білка заготувала на зиму 36 горіхів, грибів і жолудів. Скільки жолудів заготувала білка, якщо горіхи становили $\frac{1}{4}$ усього зібраного, а гриби — $\frac{1}{6}$?

I — ?, $\frac{1}{\square}$ від \square	}	\square
II — ?, $\frac{1}{\square}$ від \square		
III — ?		

➤ ДОСЛІДЖУЄМО ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНІ ВЕЛИЧИНИ

1

Згадай, як значення частки залежить від зміни діленого; від зміни дільника. Скористайся цією залежністю для знаходження значень виразів.

$32 : 4 = \square$

$8 : 4 = \square$

$36 : 9 = \square$

$32 : 8 = \square$

$56 : 4 = \square \square$

$36 : 18 = \square$

2

Заповни таблиці. Досліди, як залежить величина 1 предмета від зміни загальної величини; від зміни кількості предметів. Які висновки можна зробити?

Маса 1 предмета (кг)	Кількість предметів (шт.)	Загальна маса (кг)
↓	3	↓ 6 ↑
↑	3	↓ 12 ↑

Маса 1 предмета (кг)	Кількість предметів (шт.)	Загальна маса (кг)
	↓ 4 ↑	↓ 12 ↑
	↓ 12 ↑	↓ 12 ↑

Місткість 1 посудини (л)	Кількість посудин (шт.)	Загальна місткість (л)
↓	3	↓ 3 ↑
↑	3	↓ 24 ↑

Місткість 1 посудини (л)	Кількість посудин (шт.)	Загальна місткість (л)
	↓ 2 ↑	↓ 20 ↑
	↓ 4 ↑	↓ 20 ↑

Довжина 1 відрізу (м)	Кількість відрізів (шт.)	Загальна довжина (м)
↓	4	↓ 8 ↑
↑	4	↓ 32 ↑

Довжина 1 відрізу (м)	Кількість відрізів (шт.)	Загальна довжина (м)
	↓ 3 ↑	↓ 24 ↑
	↓ 6 ↑	↓ 24 ↑

Залежність величини 1 предмета від зміни:

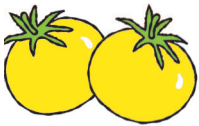
- загальної величини
- кількості предметів

Якщо **кількість предметів** $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ в кілька разів,
то **величина 1 предмета**, **навпаки**, $\frac{\text{зменшиться}}{\text{збільшиться}}$
у стільки ж разів (за незмінної загальної величини).

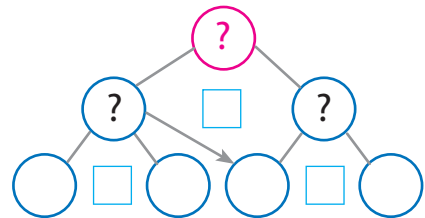
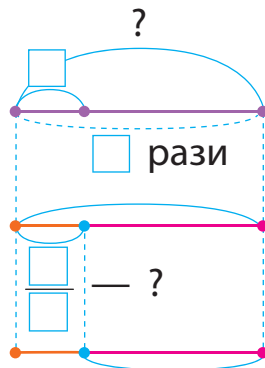
3

Розв'яжи задачу 1. Зістав задачі 1 і 2. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язання задачі 2? Доповни короткий запис і схеми до задачі 2. Розв'яжи задачу 2.

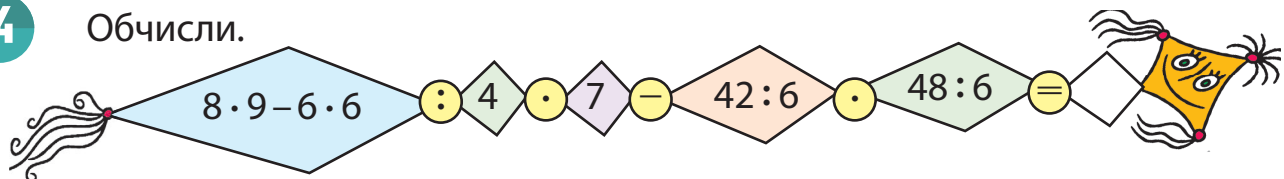
- 1) Господарка на ділянці посадила 36 кущів помідорів. $\frac{1}{6}$ усіх помідорів були жовтими, а решта — червоні. Скільки кущів червоних помідорів посадила господарка?
- 2) Господарка на ділянці посадила 4 ряди помідорів, по 9 кущів у кожному ряді. $\frac{1}{6}$ усіх помідорів були жовтими, а решта — червоними. Скільки кущів червоних помідорів посадила господарка?

I — ?, $\frac{1}{\square}$ від ?	}, по \square взяти \square р.
II — ?	

4

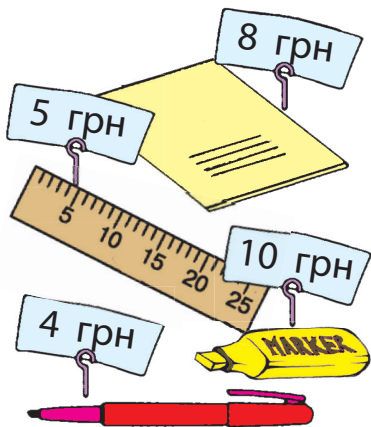
Обчисли.

ВІВЧАЄМО ГРУПУ ВЕЛИЧИН, ЩО РОЗКРИВАЮТЬ СИТУАЦІЮ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ

1

Розглянь малюнок. Заповни таблицю.

Товар	Вартість 1 предмета, або ціна (грн)	Кількість предметів (шт.)	Загальна вартість (грн)
Ручка		3	
Ручка		6	
Зошит		8	
Лінійка		1	
Маркер		10	

Ситуацію **купівлі-продажу** описують **взаємопов'язані величини**: **ціна, кількість, вартість**.

2

Назви відомі тобі групи взаємопов'язаних величин. Які величини описують ситуацію купівлі-продажу? Розглянь таблицю. Як зміниться загальна вартість покупки, якщо ціна 1 предмета збільшиться за незмінної кількості предметів? якщо кількість предметів зменшиться за незмінної ціни 1 предмета?

I множник

II множник

Добуток

Маса
Довжина
Місткість
Ціна

1

•

Кількість

=

Загальна

маса
довжина
місткість
вартість

3

Запиши задачі коротко, скориставшись підказкою, розв'яжи їх. Усно склади та розв'яжи обернені задачі.

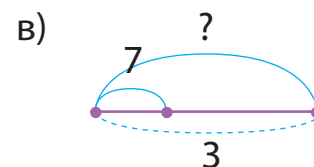
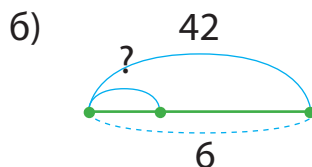
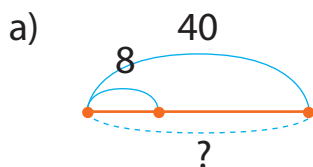
- 1) За альбом заплатили 10 грн. Скільки таких альбомів можна купити на 30 грн?

- > Ціна
- > Кількість
- > Вартість

- > 2) В одному ящику 9 кг яблук. Скільки кілограмів яблук у 7 таких ящиках?
- > 3) 50 л олії розлили порівну в 5 каністр. Скільки літрів олії в одній каністрі?
- > 4) Кравчиня пошила 8 халатів, витративши на кожний халат 2 м тканини. Скільки всього метрів тканини витратила кравчиня?

I множник	II множник	Добуток
Маса Довжина Місткість Ціна	Кількість	маса довжина місткість вартість
1		

4 Згадай 4 групи взаємопов'язаних величин. За кожною схемою усно склади та розв'яжи 4 відповідні задачі. Що спільне в розв'язанні задач до кожної схеми?

5 Розв'яжи усно дві послідовні задачі.

- > 1) Ціна ручки — 6 грн, а ціна блокнота — на 2 грн більша, ніж ціна ручки. Яка ціна блокнота?
- > 2) Ціна блокнота грн. Скільки гривень треба заплатити за 7 таких блокнотів?

6 Обведи найменший дріб із поданих: $\frac{1}{8}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{6}$.

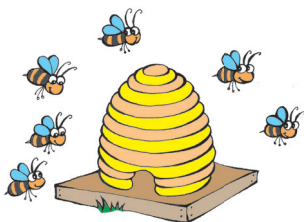
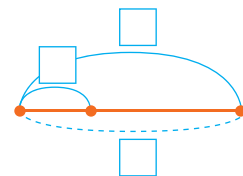
▶▶ РОЗВ'ЯЗУЄМО ЗАДАЧІ

1

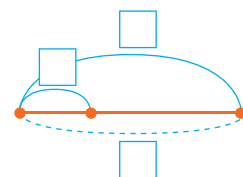
Запиши задачі коротко, розв'яжи їх. Усно склади та розв'яжи обернені задачі.

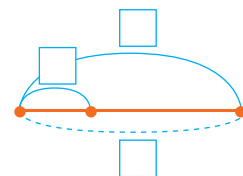
- ▶ 1) Господарка продавала на базарі моркву по 7 гривень за кілограм. Скільки грошей вторгувала господарка, якщо за моркву вона одержала 63 гривні?

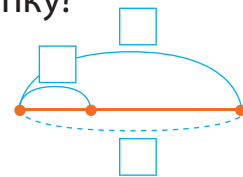
- ▶ 2) Дід Микита зібрав із 6 вуликів по 3 кг меду. Скільки всього меду зібрав дід Микита?

- ▶ 3) Дід Микита продав на базарі 5 банок меду і одержав за нього 50 гривень. За якою ціною він продавав одну банку меду?

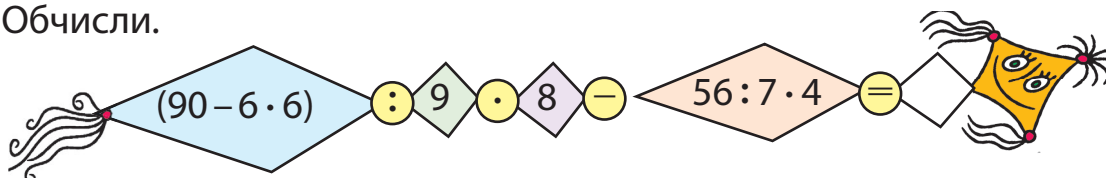

- ▶ 4) Сашко купив 3 мінікруасани по 8 гривень. Скільки грошей заплатив Сашко за покупку?

2

Обчисли.

3 Заповни таблиці. Як залежить вартість від зміни ціни; зміни кількості предметів?

I множник II множник Добуток

Ціна (грн)	Кількість предметів (шт.)	Вартість (грн)
↑ 3	3	↑
6	3	↑

I множник II множник Добуток

Ціна (грн)	Кількість предметів (шт.)	Вартість (грн)
2	↑ 4	↑
2	2	↑

4 Досліди, як залежить кількість предметів від зміни вартості за сталої ціни.

Ціна (грн)	Кількість предметів (шт.)	Вартість (грн)
2	↓	↓ 6
2	↓	↓ 12

Ціна (грн)	Кількість предметів (шт.)	Вартість (грн)
3	↓	↓ 18
3	↓	↓ 9

5 Заповни таблиці. Досліди, як залежить ціна від зміни вартості за сталої кількості предметів. Які висновки можна зробити?

Ціна (грн)	Кількість предметів (шт.)	Вартість (грн)
↓	3	↓ 6
↓	3	↓ 12

Ціна (грн)	Кількість предметів (шт.)	Вартість (грн)
↓	4	↓ 32
↓	4	↓ 8

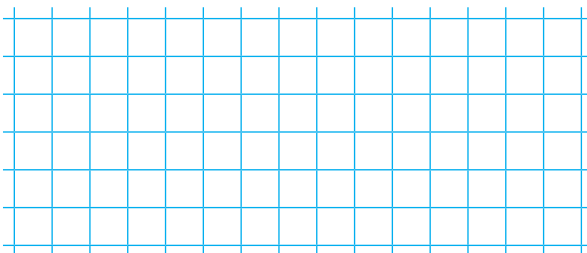
»» ВИВЧАЄМО ГРУПУ ВЕЛИЧИН, ЩО ОПИСУЮТЬ СИТУАЦІЮ ПРАЦІ

1

Доповни короткий запис задачі 1; розв'яжи її. Зістав задачі 1 і 2. Виконай короткий запис задачі 2, розв'яжи її усно.

- » 1) Швачка пошила 8 наборів серветок, витративши на кожний набір 3 м тканини. Скільки метрів тканини витратила швачка на всі набори серветок?

Довжина тканини на 1 набір (м)	Кількість наборів (шт.)	Загальна довжина тканини (м)

- » 2) Швачка щогодини шиє 4 набори серветок. Скільки наборів серветок швачка пошиє за 2 години?

Кількість наборів за 1 год, або продуктивність праці (шт.)	Час роботи (год)	Загальна кількість наборів, або загальний виробіток (шт.)

Якщо в задачі описується **процес роботи**, то ця задача містить **взаємопов'язані величини**: **продуктивність праці**, **час роботи**, **загальний виробіток**.

I множник

II множник

Добуток

Маса
Довжина
Місткість
Ціна
Продуктивність праці

1

Кількість
Час

=

Загальна
(загальний)

маса
довжина
місткість
вартість
виробіток

- Загальний виробіток
- Продуктивність праці
- Час роботи

Як зміниться загальний виробіток, якщо продуктивність праці збільшиться? якщо час роботи зменшиться? Чому?

2

Виділи величини, що описують ситуацію кожної задачі. Доповни таблиці. Якою дією відповімо на запитання задачі? Розв'яжи задачі усно.

- 1) Операторка комп'ютерного набору набирає щогодини 4 сторінки тексту. За скільки годин вона набере 32 сторінки тексту?

Продуктивність праці	Час роботи	Загальний виробіток

- 2) Робітник має виготовити 42 деталі. Скільки деталей він має виготовляти щогодини, щоб виконати всю роботу за 6 год?

Продуктивність праці	Час роботи	Загальний виробіток

- 3) Петро Іванович копає траншею для водогону. Щогодини він викопує 2 м траншеї. Скільки метрів траншеї викопує Петро Іванович за 4 год роботи?

Продуктивність праці	Час роботи	Загальний виробіток

- 4) Насос щохвилини викачує 9 л води. Скільки хвилин має працювати насос, щоб викачати 90 л води?

Продуктивність праці	Час роботи	Загальний виробіток

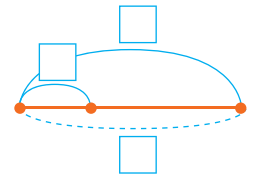
➤➤ РОЗВ'ЯЗУЄМО ЗАДАЧІ

1

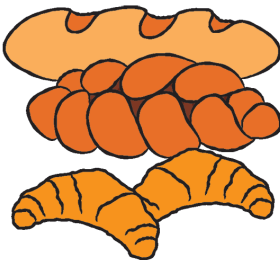
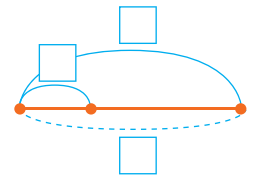
Запиши задачі коротко. Доповни схематичні рисунки, розв'яжи задачі усно. Зістав задачі та їх розв'язання попарно: 1 і 2; 3 і 4. Що цікаве можна помітити? Чому так сталося? Усно склади та розв'яжи обернені задачі.

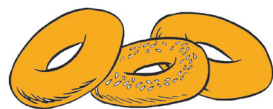
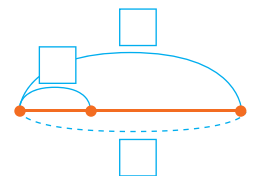
- 1) Швачка на пошиття 3 скатертин витратила 9 м тканини. Скільки метрів тканини витратила швачка на одну скатертину?

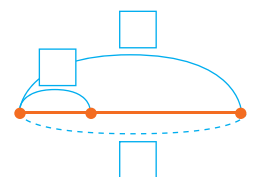
- 2) Швачка за 3 години пошила 9 скатертин. Скільки скатертин вона шила за годину? Яка продуктивність праці швачки?

- 3) Мініпекарня щогодини випікає по 8 кг бубликів. Скільки кілограмів бубликів випече мініпекарня за 4 години роботи?

- 4) Оленка купила 4 бублики по 8 гривень кожен. Скільки гривень має заплатити Оленка за покупку?

2 Заповни таблиці. Як залежить загальна величина від зміни величини 1 предмета; зміни кількості предметів?

I множник II множник Добуток

Продуктивність праці	Час роботи	Загальний виробіток
↓ 3	3	↓
↓ 6	3	↓

I множник II множник Добуток

Продуктивність праці	Час роботи	Загальний виробіток
2	↓ 4	↓
2	↓ 2	↓

3 Досліди, як залежить кількість предметів від зміни загальної величини; від зміни величини 1 предмета.

Продуктивність праці	Час роботи	Загальний виробіток
2	↓	↓ 6
2	↓	↓ 12

Продуктивність праці	Час роботи	Загальний виробіток
3	↓	↓ 18
3	↓	↓ 9

4 Заповни таблиці. Досліди, як залежить величина 1 предмета від зміни загальної величини; від зміни кількості предметів. Які висновки можна зробити?

Продуктивність праці	Час роботи	Загальний виробіток
↓	3	↓ 6
↓	3	↓ 12

Продуктивність праці	Час роботи	Загальний виробіток
↓	4	↓ 32
↓	4	↓ 8

➤➤ ДОСЛІДЖУЄМО ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНІ ВЕЛИЧИНИ

1

Згадай групи взаємопов'язаних величин. Склади задачі з кожною групою величин, скориставшись підказкою.

I множник	II множник	Добуток
Маса Довжина Місткість Ціна Продуктивність праці	Кількість Час	маса довжина місткість вартість виробіток

Іноді в задачах описують ситуації, коли з одного продукту виготовляють інший продукт — новий. Так, із молока виготовляють сметану, із зерен соняшника — олію, із нафти — бензин. У таких задачах ситуацію теж описують взаємопов'язані величини. Наприклад: загальна місткість молока, місткість молока на 1 кг сметани, маса сметани; загальна маса соняшника, маса соняшника на 1 л олії, місткість олії.

У кожній такій групі є величина вихідного продукту, величина вихідного продукту на одиницю нового та величина нового продукту:

$$\text{Величина вихідного продукту на 1 нового} \cdot \text{Величина нового продукту} = \text{Величина вихідного продукту}$$

2

З'ясуй, який продукт є вихідним, який — новим. Запиши кожну задачу коротко у формі таблиці. Розв'яжи задачі.

➤ 1) Для виготовлення 1 кг цукру потрібно 3 кг цукрових буряків. Скільки кілограмів цукрових буряків слід узяти для виготовлення 8 кг цукру?

Маса буряків на 1 кг	Маса _____	Загальна маса
_____	_____	_____

- Величина вихідного продукту на 1 (одиницю) нового продукту
- Величина нового продукту
- Величина вихідного продукту

- 2) Із 9 л сирої нафти одержали 3 л гасу. Скільки треба літрів сирої нафти, щоб отримати 1 л гасу?

Місткість нафти на 1 л _____	Місткість _____ _____	Загальна місткість _____

- 3) Із 2 кг томатів одержують 1 л соку. Скільки літрів соку можна одержати з 18 кг томатів?

_____	_____	_____
_____	_____	_____

- 3** За кожним коротким записом склади задачу. Чи є зв'язок між задачами? Розв'яжи задачу 1. Як зміна шуканого вплине на розв'язання задачі 2?

1)

	1	<u>Кількість</u> Час	Загальна _____
I	3		
II	?, на 2 б.	4	?

2)

	1	<u>Кількість</u> Час	Загальна _____
I	3		
II	?, на 2 б.	?	20

- 4** Розв'яжи рівняння.

$$7 \cdot x = 80 - 31$$

$$24 : 3 + c = 50$$

$$a \cdot 10 - 12 = 88$$

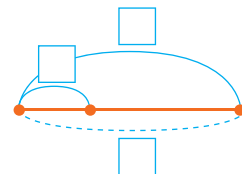
»» ЗНАЙОМИМОСЬ ІЗ ЗАДАЧАМИ НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ ДВОХ ДОБУТКІВ

1

Запиши задачі коротко. Розв'яжи задачі.

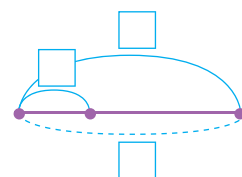
- 1) До магазину привезли 7 ящиків білого винограду, по 8 кг у кожному ящику. Скільки всього кілограмів білого винограду привезли?

Б.			

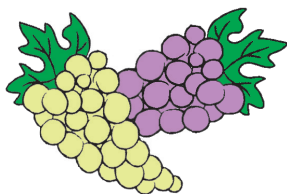
- 2) До магазину привезли 9 ящиків чорного винограду, по 6 кг у кожному ящику. Скільки всього кілограмів чорного винограду привезли?

Ч.			

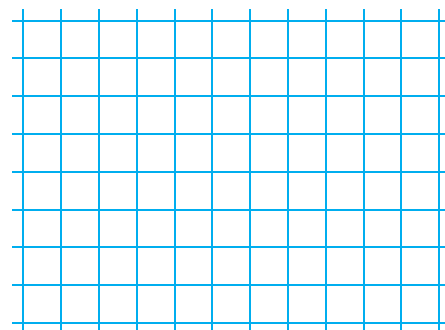
2

Зістав задачу з поданими в завданні 1. Що цікаве можна помітити? Поясни складений короткий запис. Розбий задачу на прості, склади план розв'язування задачі.

- До магазину привезли 7 ящиків білого винограду, по 8 кг у кожному ящику, та 9 ящиків чорного винограду, по 6 кг у кожному ящику. Скільки всього кілограмів винограду привезли?

	Маса 1 ящика (кг)	Кількість ящиків (шт.)	Загальна маса винограду (кг)
Б.	8 кг	7 шт.	?
Ч.	6 кг	9 шт.	?

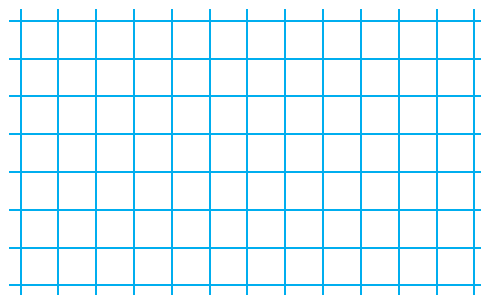
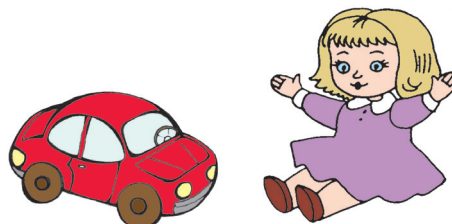
➤ **Схема виразу, який є розв'язанням задачі:**

$$\square \cdot \square + \square \cdot \square$$

3 Склади задачі за таблицями. Зістав задачу 1 із задачею, поданою в завданні 2. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язання задачі 1? Зістав задачі 2 і 1. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язання задачі 2? Розв'яжи задачу 2.

1)

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
Л.	8 грн	7 шт.	?
М.	6 грн	9 шт.	?

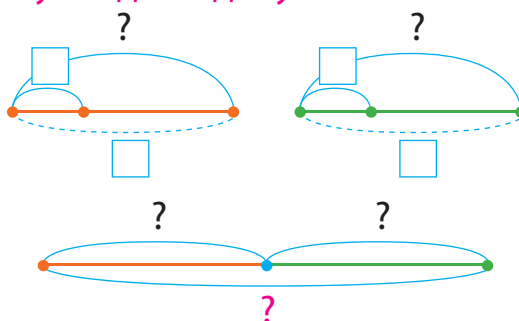
2)

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
Л.	9 грн	5 шт.	?
М.	4 грн	7 шт.	?

Пам'ятка

Задачі на знаходження суми двох добутків

	... 1	Кількість Час	Загальна ...
I	<input type="text"/>	<input type="text"/>	?
II	<input type="text"/>	<input type="text"/>	?

План розв'язування

- 1) Знаходжу дією множення значення загальної величини в першому випадку.
- 2) Знаходжу дією множення значення загальної величини в другому випадку.
- 3) Знаходжу суму значень загальної величини, відповідаю на запитання задачі.

»» ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ ДВОХ ДОБУТКІВ

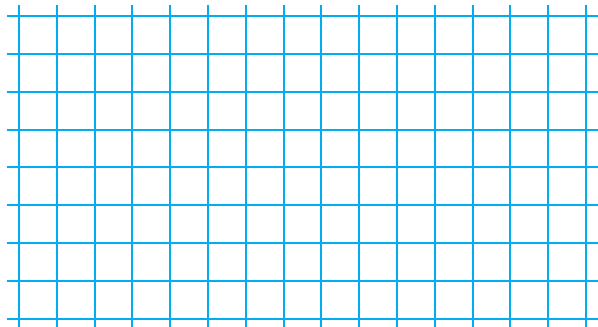
1

Поясни короткий запис задачі. Розв'яжи задачу. Запиши розв'язання задачі по діях і виразом.

► Ілля купив 7 олівців, по 3 грн кожний, і 4 ручки, по 5 грн кожна. Скільки гривень заплатив за покупку Ілля?

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
Ол.	3 грн	7 шт.	?
Р.	5 грн	4 шт.	?

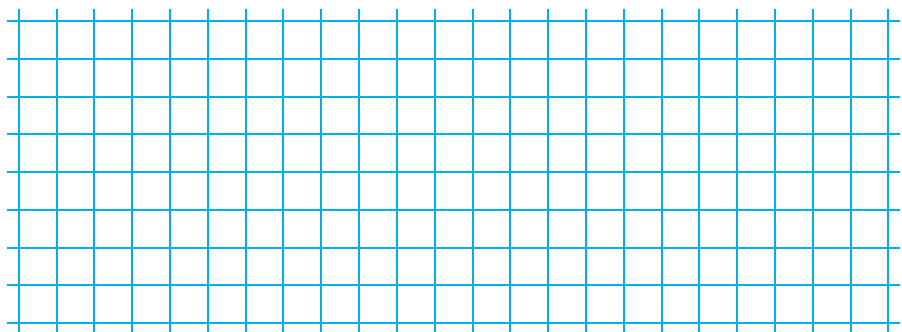
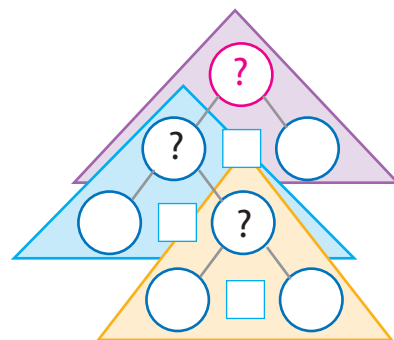

Поясни, що означають числа задачі: 3; 7; 5; 4; .

Склади та розв'яжи обернену задачу: 3; 7; ?; 4; .

Які зміни треба внести в короткий запис? Поясни та доповни схему аналізу. Запиши розв'язання задачі по діях виразом.

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
Ол.			
Р.			

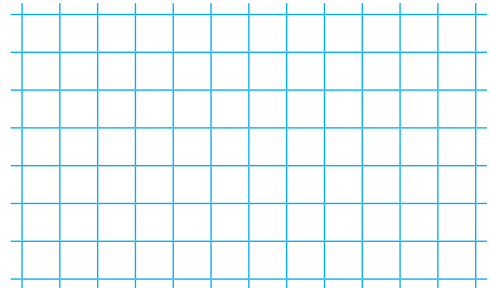

➤ **Схема виразу, який є розв'язанням задачі:**

$$(\square - \square \cdot \square) : \square$$

Склади та розв'яжи обернену задачу: ?; 7; 5; 4; \square .

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
Ол.			
Р.			

2 Склади задачі. Зістав їх з попередньою. Що змінилося?

	Продуктивність праці (шт.)	Час роботи (год)	Загальний виробіток (шт.)
I	?	7 год	?
II	5 шт.	4 год	?

} 41 шт.

	Продуктивність праці (шт.)	Час роботи (год)	Загальний виробіток (шт.)
I	?	6 год	?
II	8 шт.	5 год	?

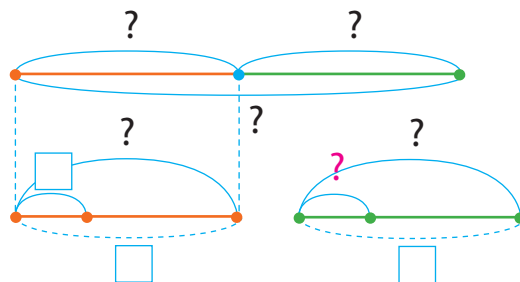
} 70 шт.

Пам'ятка

Задачі, обернені до задач на знаходження суми двох добутоків

	... 1	Кількість Час	Загальна ...
I	\square	\square	?
II	?	\square	?

} \square

План розв'язування

- 1) Знаходжу дією множення значення загальної величини в одному з випадків.
- 2) Знаходжу дією віднімання значення загальної величини в іншому випадку.
- 3) Знаходжу дією ділення значення величини 1 одиниці.

»» ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ ДВОХ ДОБУТКІВ

1

Перевір, чи правильно учні розв'язали задачу.

- » У бібліотеці в першій шафі 9 полиць і на кожній стоїть 6 книжок, а в другій шафі — 4 полиці й на кожній стоїть 5 книжок. Скільки всього книжок у двох шафах?

	Кількість книжок на 1 полиці (шт.)	Кількість полиць (шт.)	Загальна кількість книжок (шт.)
I	6 шт.	9 шт.	?
II	5 шт.	4 шт.	?

- 1) $6 \cdot 9 = 54$ (шт.)
 2) $5 \cdot 4 = 20$ (шт.)
 3) $54 + 20 = 74$ (шт.)
 $6 \cdot 9 + 5 \cdot 4 = 74$ (шт.)

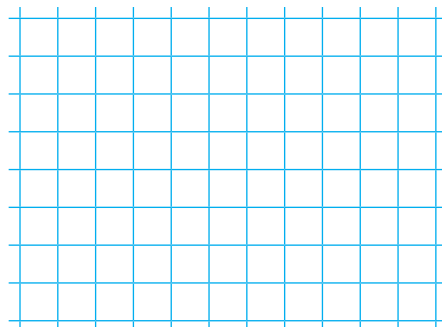
Поясни числа задачі: 6; 9; 5; 4; .

Склади та розв'яжи обернену задачу: 6; 9; 5; ?; .

Які зміни треба внести в короткий запис? Розв'яжи задачу.

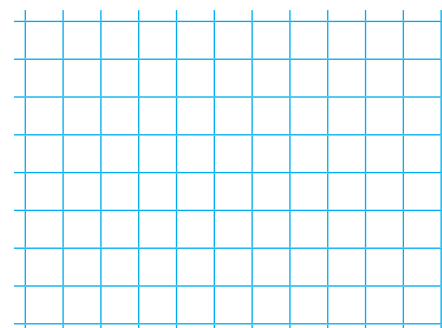
	Кількість книжок на 1 полиці (шт.)	Кількість полиць (шт.)	Загальна кількість книжок (шт.)
I			
II			

Склади та розв'яжи обернену задачу: 6; ?; 5; 4; .

Як зміна шуканого вплине на розв'язання? Розв'яжи задачу.

	Кількість книжок на 1 полиці (шт.)	Кількість полиць (шт.)	Загальна кількість книжок (шт.)
I			
II			

➤ **Схема виразу, який є розв'язанням задачі:**

$$(\square - \square \cdot \square) : \square$$

2 Склади задачу за першим коротким записом. Зістав задачу з попередньою. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язання? Склади задачу за другим коротким записом. Зістав її з першою. Як зміна числових даних впливає на план розв'язування задачі?

1)

	Маса 1 коробки (кг)	Кількість коробок (шт.)	Загальна маса (кг)
I	6 кг	?	?
II	5 кг	4 шт.	?
			} 74 кг

2)

	Маса 1 коробки (кг)	Кількість коробок (шт.)	Загальна маса (кг)
I	8 кг	?	?
II	7 кг	3 шт.	?
			} 93 кг

3 Побудуй круг радіусом 2 см. Проведи в ньому діаметр. Зафарбуй $\frac{1}{2}$ круга.

4 Побудуй кілька прямокутників зі сторонами 2 см і 4 см. Зафарбуй у них по-різному четверту частину. Поцікався, як це завдання виконали інші учні.

5 Розв'яжи рівняння.

$$56 : 7 + n = 65 \quad 42 : a + 24 = 30 \quad 63 - 7 \cdot x = 49$$

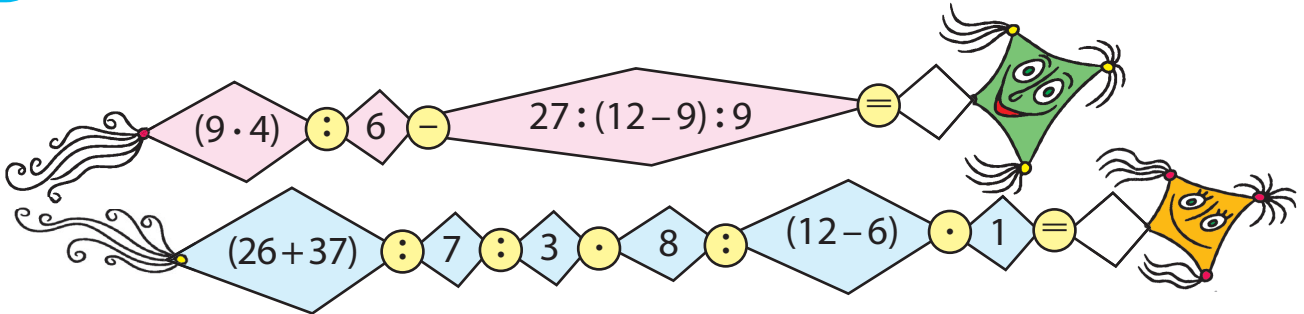
6 Згадай відповідні правила та знайди:

$\frac{1}{6}$ від 54 ; ціле, якщо його $\frac{1}{10}$ дорівнює 4 ;

$\frac{1}{7}$ від 28 ; ціле, якщо його $\frac{1}{8}$ дорівнює 4 .

» ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ ДВОХ ДОБУТКІВ

1 Обчисли.

2 За кожним коротким записом склади задачу. Перевір, чи правильно зазначено плани розв'язування задач в коротких записах. Обґрунтуй свою думку. Що спільне в задачах? Чи є між ними якийсь зв'язок? Узагальни плани розв'язування таких задач.

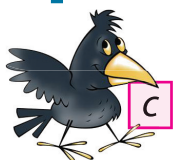
	Продуктивність праці (шт.)	Час роботи (год)	Загальний виробіток (шт.)
I	4 шт.	2 год	1) ?
II	6 шт.	3 год	2) ?
			} 3) ?

	Продуктивність праці (шт.)	Час роботи (год)	Загальний виробіток (шт.)
I	4 шт.	2 год	1) ?
II	3) ?	3 год	2) ?
			} 26

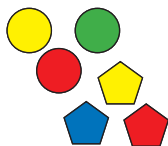
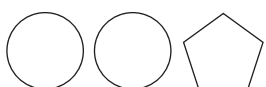
	Продуктивність праці (шт.)	Час роботи (год)	Загальний виробіток (шт.)
I	4 шт.	2 год	1) ?
II	6 шт.	3) ?	2) ?
			} 26

3 За кожним текстом склади рівняння та розв'яжи його.

- 1) Невідоме число збільшили в 7 разів, до одержаного результату додали 23 і одержали 44.
- 2) Від числа 12 відняли добуток невідомого числа та числа 3 і одержали 9.

4 Розв'яжи задачі.

- 1) За зміну лісник має обгородити 41 мурашник. До обіду він працював протягом 4 год і обгороджував по 5 мурашників щогодини. Після обіду лісник планує працювати 3 год. Скільки мурашників він має обгороджувати щогодини після обіду?

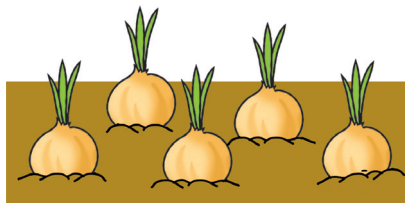

- 2) Пасічник розлив 57 л меду в шестилітрові та п'ятилітрові каністри. Скільки було шестилітрових каністр, якщо п'ятилітрових було 3?

5 Розв'яжи задачу.

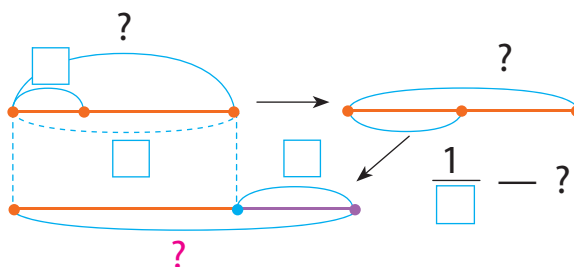
- Фермер посадив 16 кг цибулі, а зібрав на $\frac{1}{2}$ більше, ніж посадив. Скільки кілограмів цибулі зібрав фермер?

6 Доповни короткий запис і схему задачі. Зістав подану задачу із задачею в завданні 5. У чому їх відмінність? Як ця відмінність вплине на розв'язання поданої задачі?

- Фермер посадив по 4 кг цибулі в 4 рядах, а зібрав на $\frac{1}{2}$ більше, ніж посадив. Скільки кілограмів цибулі зібрав фермер?

I — ?, по <input type="text"/> взяти <input type="text"/> рази	←
II — ?, на $\frac{1}{\input{type="text}}$ від I б.	←

7 Знайди значення виразу зі змінною: $24 : a + a \cdot 3$, якщо $a = 6$; $a = 8$; $a = 3$.

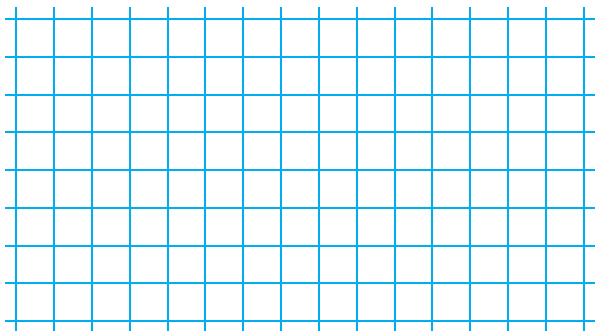
➤➤ РОЗВ'ЯЗУЄМО ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ ДВОХ ДОБУТКІВ

1

Розв'яжи задачу 1. Зістав задачі 1 і 2. Як їх відмінність вплине на розв'язання задачі 2? Розв'яжи задачу 2.

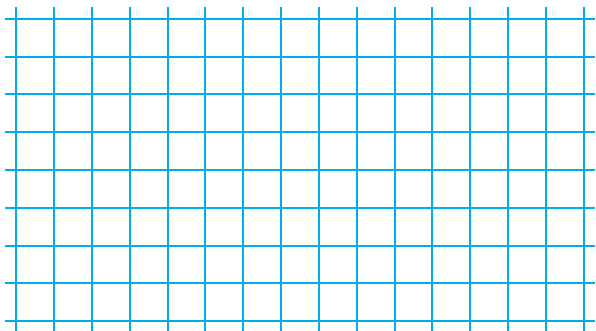
- 1) Бабуся припасла 4 глечики сметани, по 2 кг у кожному, та 5 глечиків сиру, по 3 кг у кожному. Скільки всього кілограмів сметани та сиру припасла бабуся?

	_____	_____	_____
	_____	_____	_____
I			
II			

- 2) Бабуся припасла 4 глечики сметани, по 2 кг у кожному, та 5 глечиків сиру, по 3 кг у кожному. На скільки кілограмів сиру більше, ніж сметани, припасла бабуся?

	_____	_____	_____
	_____	_____	_____
I			
II			

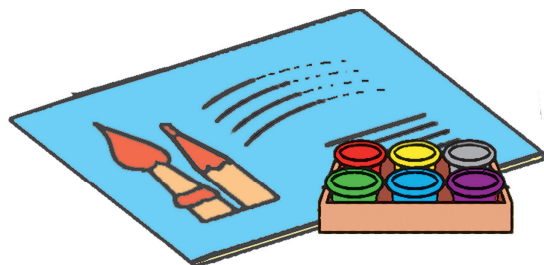

2

Склади задачу. Зістав її із задачею 2 у завданні 1. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язання?

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	8 грн	4 шт.	?
II	20 грн	5 шт.	?

На ?

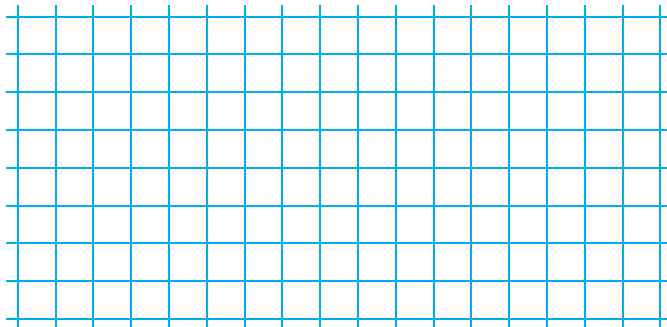
➤ **Схема виразу, який є розв'язанням задачі:**

$$\square \cdot \square - \square \cdot \square$$

Склади задачу за коротким записом. Зістав її з попередньою задачею. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язання? Розв'яжи складену задачу.

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	9 грн	5 шт.	?
II	5 грн	3 шт.	?

На ?

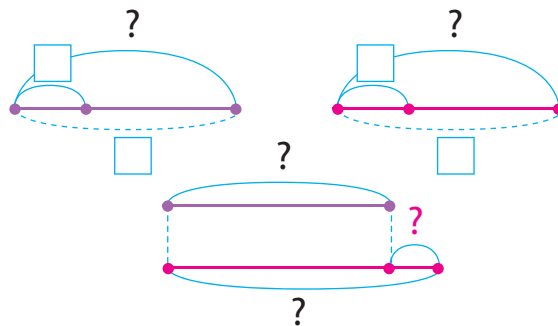
🔍 Досліди, що спільне в розв'язанні одержаних задач.

Пам'ятка

Задачі на різницеве порівняння двох добутків

	... 1	Кількість Час	Загальна ...
I	<input type="text"/>	<input type="text"/>	?
II	<input type="text"/>	<input type="text"/>	?

На ?

План розв'язування

- 1) Знаходжу дією множення значення загальної величини в першому випадку.
- 2) Знаходжу дією множення значення загальної величини в другому випадку.
- 3) Знаходжу різницю значень загальної величини, відповідаю на запитання задачі.

3

Добери хоча б одне значення змінної x , за якої нерівність $24 : x < 8$ буде істинною.

▶▶ РОЗВ'ЯЗУЄМО ЗАДАЧІ НА КРАТНЕ ПОРІВНЯННЯ ДВОХ ДОБУТКІВ

1

Склади задачу за кожним коротким записом.

1

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	8 грн	3 шт.	?
II	3 грн	2 шт.	?
			} ?

2

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	8 грн	3 шт.	?
II	3 грн	2 шт.	?
			} На ?

3

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	8 грн	3 шт.	?
II	3 грн	2 шт.	?
			} у ?

Андрій стверджує, що в розв'язанні цих задач перші дві дії однакові, а от третя дія в кожній задачі — різна. Чи можна з ним погодитися? Запиши розв'язання задач.

1)

1)

2)

2)

3)

Пам'ятка

Задачі на знаходження суми, на різницеве та кратне порівняння двох добутків

	...1	Кількість Час	Загальна ...
I	☐	☐	?
II	☐	☐	?
			} ? — На ? — у ? —

► **Схеми виразів, які є розв'язаннями задач:**

$\square \cdot \square + \square \cdot \square$ $\square \cdot \square - \square \cdot \square$ $(\square \cdot \square) : (\square \cdot \square)$

План розв'язування

- 1) Знаходжу дією множення значення загальної величини в першому випадку.
- 2) Знаходжу дією множення значення загальної величини в другому випадку.
- 3) Знаходжу $\frac{\text{суму}}{\text{різничеве (або кратне) відношення}}$ значень загальної величини, відповідаю на запитання задачі.

2

Розв'яжи задачу з кількома запитаннями.

- До шкільної їдальні привезли 9 чотирилітрових каністр молока та 3 дволітрові пляшки кефіру. Скільки всього літрів молока та кефіру привезли до їдальні? Чого привезли більше: молока чи кефіру? на скільки більше? у скільки разів більше?

3

Розв'яжи рівняння.

$17 - x = 63 : 9$

$5 \cdot 8 + y = 55$

$88 - c : 6 = 70$

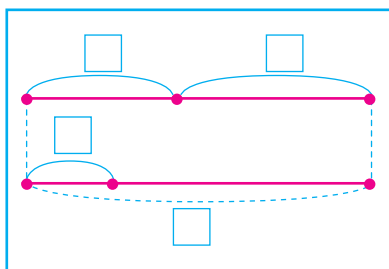
4

Розв'яжи задачу.

- Дві бригади зібрали в саду сливи. Усі сливи вони завантажили на 3 машини, по 9 ц на кожну. Скільки слив зібрала друга бригада, якщо перша зібрала 14 ц?

Розв'яжи задачу способом складання рівняння, користуючись підказками.

Нехай x _____ ,
тоді дві бригади всього зібрали $(x + \square)$ ц
слив. За умовою всі сливи завантажили на \square
машини, по \square ц на кожну, тобто $\square \cdot \square$. Скла-
демо та розв'яжемо рівняння.

➤ ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ

1 Склади та розв'яжи задачі, скориставшись підказками.

1

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	2 грн	3 шт.	?
II	9 грн	4 шт.	?

} ?

3

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	2 грн	3 шт.	?
II	9 грн	4 шт.	?

} у ?

2

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	2 грн	3 шт.	?
II	9 грн	4 шт.	?

На ?

1)

2)

1) 3)

2) 3)

3) 3)

До кожної задачі склади та розв'яжи обернену задачу.

1

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	2 грн	3 шт.	?
II	?	4 шт.	?

} 42 грн

3

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	2 грн	3 шт.	?
II	?	4 шт.	?, у 6 р. б.

2

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	2 грн	3 шт.	?
II	?	4 шт.	?, на 30 грн б.

1)

1) 2)

2) 2)

3) 2)

3)

➤ **Схеми виразів, які є розв'язаннями задач:**

$$(\square - \square \cdot \square) : \square \quad (\square \cdot \square \pm \square) : \square \quad (\square \cdot \square \div \square) : \square$$

🔍 Досліди, що спільне в розв'язанні обернених задач.

Пам'ятка

Задачі, обернені до задач на різницеве або кратне порівняння двох добутоків

План розв'язування

- 1) Знаходжу дією множення значення загальної величини в одному з випадків.
- 2) Знаходжу дією $\frac{\text{віднімання}}{\text{додавання}}$ (або $\frac{\text{множення}}{\text{ділення}}$) значення загальної величини в другому випадку.
- 3) Знаходжу дією ділення значення величини 1 одиниці, відповідаю на запитання задачі.

2 Розв'яжи задачу.

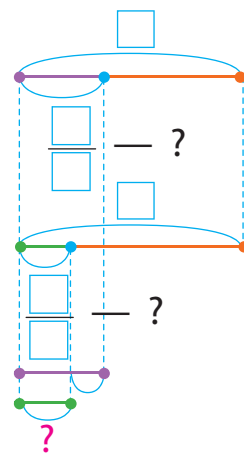
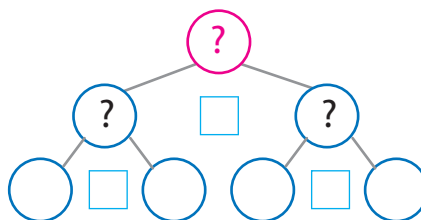

➤ Купили 2 набори великих іграшок для ялинки, по 3 іграшки в кожному наборі, та 4 набори маленьких іграшок. Скільки маленьких іграшок було в одному наборі, якщо всього великих іграшок у 2 рази менше, ніж маленьких?

3 Доповни короткий запис і схеми. Розв'яжи задачу.

➤ У парку посадили 36 молодих дерев. $\frac{1}{4}$ усіх дерев становили сосни, а $\frac{1}{6}$ — ялинки. На скільки більше посадили сосен, ніж ялинок?

С. — ?, $\frac{\square}{\square}$ від \square	↔ На ?
Ял. — ?, $\frac{\square}{\square}$ від \square	

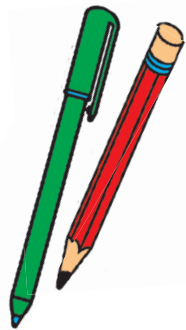
➤➤ ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ

1 Обчисли.

$$(100 - 63 : 7 : 3 \cdot 8 : 6 \cdot 5) : 10 \cdot 3 : 4 + 32 = \square$$

2 Дай відповідь на три запитання до поданої умови.

➤ Наталка купила 3 набори ручок, по 6 ручок у кожному наборі, та 3 набори олівців, по 3 олівці в кожному наборі.

- 1) Скільки всього ручок та олівців купила Наталка?
- 2) Чого Наталка купила більше: ручок чи олівців? На скільки більше?
- 3) Чого Наталка купила більше: ручок чи олівців? У скільки разів більше?

Сашко склав обернені задачі до поданих. Поясни їх короткі записи. Як ти вважаєш, чим будуть відрізнятися розв'язання обернених задач? Розв'яжи обернені задачі.

1

	К-сть в 1 наб. (шт.)	К-сть наб. (шт.)	Загальна к-сть (шт.)
I	6 шт.	3 шт.	?
II	3 шт.	?	?
			} 27 шт.

3

	К-сть в 1 наб. (шт.)	К-сть наб. (шт.)	Загальна к-сть (шт.)
I	6 шт.	3 шт.	?
II	3 шт.	?	?, у 2 р. м.

2

	К-сть в 1 наб. (шт.)	К-сть наб. (шт.)	Загальна к-сть (шт.)
I	6 шт.	3 шт.	?
II	3 шт.	?	?, на 9 м.

1)

1

2)

2

2)

3

2)

3)

➤ **Схеми виразів, які є розв'язаннями задач:**

$$(\square - \square \cdot \square) : \square \quad (\square \cdot \square \pm \square) : \square \quad (\square \cdot \square \div \square) : \square$$

3 Розв'яжи задачу. Склади та розв'яжи обернені задачі.

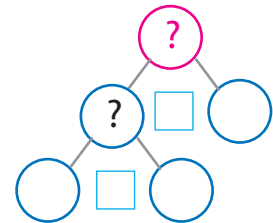
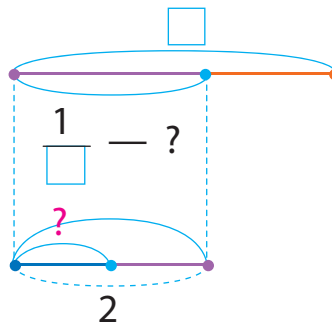
➤ Перша бригада працювала 3 год, щогодини прокладаючи 9 м дороги. Друга бригада проклала щогодини 10 м дороги. Скільки годин працювала друга бригада, якщо вона проклала на 13 м дороги більше, ніж перша?

4 Доповни короткий запис і схеми. Розв'яжи задачу.

➤ В Антона є 84 грн. На купівлю марок із містами світу та марок із тваринами він витратив $\frac{1}{7}$ усіх грошей — порівну за кожний вид марок. Скільки гривень заплатив Антон за марки з містами світу та скільки гривень — за марки із тваринами?

I — ?	} ? , $\frac{1}{\square}$ від \square
порівну	
II — ?	

5 Порівняй вирази.

$7 \cdot 6 \bigcirc 3 \cdot 6$

$7 \cdot 7 \bigcirc 7 \cdot 4$

$4 \cdot 6 + 36 : 4 : 3 \bigcirc 8 \cdot 4 - 20 : 5 \cdot 4 \cdot 1$

$28 - (4 + 16) : 5 \bigcirc 75 - (18 - 12) \cdot 7$

6 Розв'яжи рівняння.

$81 : 9 + x = 100$

$(45 - c \cdot 4) = 40$

$(72 : a \cdot 3) = 8$

»» ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ

1

Дай відповіді на три запитання до поданої умови.

» Для ремонту будинку купили 3 банки жовтої фарби, по 3 кг в кожній банці, та 9 банок білої фарби, по 4 кг в кожній банці.

- 1 Скільки всього кілограмів фарби купили?
- 2 На скільки більше купили білої фарби, ніж жовтої?
- 3 У скільки разів більше купили білої фарби, ніж жовтої?

Для кожного випадку склади та розв'яжи дві обернені задачі.

Пряма задача

1 3, 3, 4, 9, ?	2 3, 3, 4, 9, ?	3 3, 3, 4, 9, ?
-----------------	-----------------	-----------------

Перша обернена задача

1 3, 3, 4, ?, 45	2 3, 3, 4, ?, 27	3 3, 3, 4, ?, 4
------------------	------------------	-----------------

1	Маса 1 б. (кг)	К-сть б. (шт.)	Загальна маса б. (кг)
Ж.	3 кг	3 шт.	?
Б.	4 кг	?	?
			} 45 кг

3	Маса 1 б. (кг)	К-сть б. (шт.)	Загальна маса б. (кг)
Ж.	3 кг	3 шт.	?
Б.	4 кг	?	?, у 4 р. б.

1)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2	Маса 1 б. (кг)	К-сть б. (шт.)	Загальна маса б. (кг)
Ж.	3 кг	3 шт.	?
Б.	4 кг	?	?, на 27 кг б.

1

2)									
----	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2

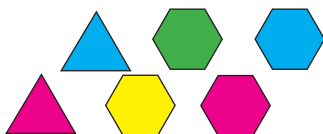
2)									
----	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3

2)									
----	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Друга обернена задача

1	3, 3, ?, 9, 45	2	3, 3, ?, 9, 27	3	3, 3, ?, 9, 4
---	----------------	---	----------------	---	---------------

1

	Маса 1 б. (кг)	К-сть б. (шт.)	Загальна маса б. (кг)
Ж.	3 кг	3 шт.	?
Б.	?	9 шт.	?

} 45 кг

3

	Маса 1 б. (кг)	К-сть б. (шт.)	Загальна маса б. (кг)
Ж.	3 кг	3 шт.	?
Б.	?	9 шт.	?, у 4 р. м.

1)

2

	Маса 1 б. (кг)	К-сть б. (шт.)	Загальна маса б. (кг)
Ж.	3 кг	3 шт.	?
Б.	?	9 шт.	?, на 27 кг м.

1)

2)

3)

3)

🔍 Досліди, що спільне в розв'язанні задач.

Пам'ятка

Прямі та обернені задачі на знаходження суми, на різницеве і кратне порівняння двох добутоків

План розв'язування

- 1) Знаходжу значення загальної величини в одному з випадків.
- 2) Знаходжу значення загальної величини в другому випадку.
- 3) Відповідаю на запитання задачі.

2 Склади та розв'яжи рівняння.

🎓 До невідомого числа додали 19, одержаний результат розділили на 5 і в результаті одержали 8.

➤➤ РОЗВ'ЯЗУЄМО ЗАДАЧІ

1

Розв'яжи задачу.

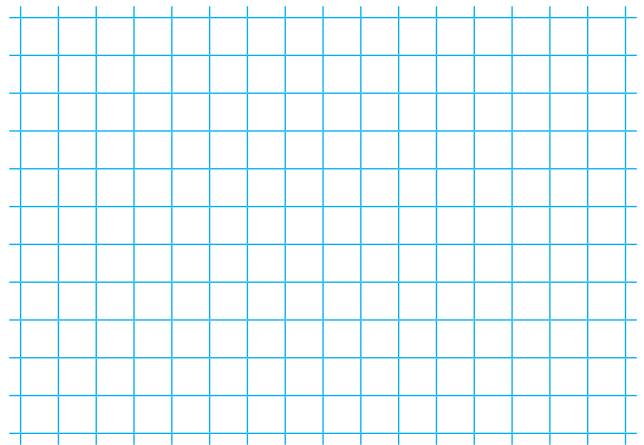
- У трьох клітках сидять по 2 папуги, у чотирьох клітках — канарки, порівну в кожній клітці. Скільки канарок в одній клітці, якщо всього у клітках 26 птахів?

Іван записав числові дані задачі в таблиці, позначив змінною шукане число. Потім він записав вирази, за допомогою яких можна дізнатися значення загальної величини. Склади та розв'яжи відповідне рівняння.

	К-сть птахів у 1 кл. (пт.)	К-сть кліток (шт.)	Загальна к-сть птахів (пт.)
П.	2	3	$2 \cdot 3$
К.	a	4	$a \cdot 4$

} 26

Пам'ятка

Розв'язування задач алгебраїчним методом

1. Записую в таблиці (в короткому записі задачі) лише числові дані.
2. Позначаю шукане число змінною та записую змінну в таблиці.
3. Записую вирази в порожніх клітинках таблиці.
4. Складаю рівняння, розв'язую його.

2

Розв'яжи задачі арифметичним або алгебраїчним методом.

- 1) Посадили 5 рядів полуниць, по 7 кущів у кожному ряді, та 8 рядів суниць. Скільки кущів суниць посадили в кожному ряді, якщо їх посадили на 37 кущів більше, ніж полуниць?

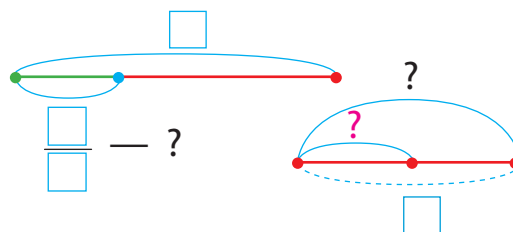
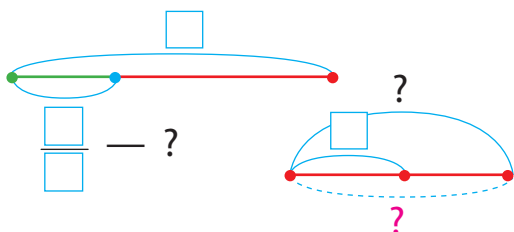
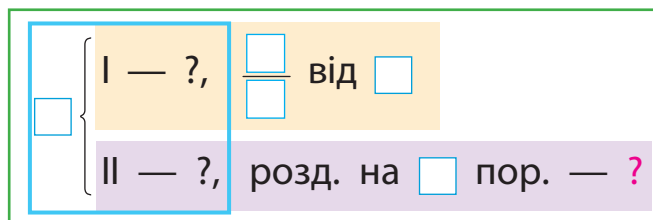
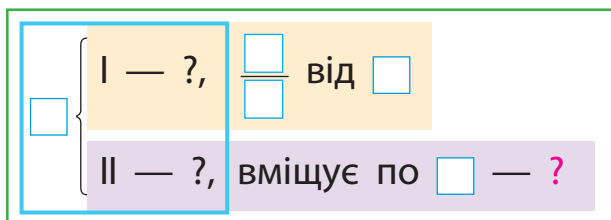
- 2) Майстерня одержала 2 зливки срібла, по 3 кг у кожному зливку, та 3 однакові зливки міді. Скільки кілограмів міді в кожному зливку, якщо міді майстерня одержала у 2 рази більше, ніж срібла?

1)	К-сть кущів у 1 ряді (к.)	К-сть рядів (р.)	Загальна к-сть кущів (к.)
П.			
С.			

2)	Маса 1 зливка (кг)	К-сть зливіків (шт.)	Загальна маса (кг)
С.			
М.			

3 Зістав і розв'яжи задачі. Що відмінне в їх розв'язанні?

- 1) Бабуся збрала на городі 48 кг овочів. $\frac{1}{6}$ усіх овочів склали огірки, решту — помідори. Помідори бабуся засолила в бочках, по 5 кг у кожній бочці. Скільки бочок із помідорами одержала бабуся?
- 2) Бабуся збрала на городі 48 кг овочів. $\frac{1}{6}$ усіх овочів склали огірки, решту — помідори. Помідори бабуся засолила у 8 бочках, порівну в кожній бочці. Скільки кілограмів помідорів в одній бочці?

Передмова	1
Розділ 2. ВИВЧАЄМО ЧАСТИНИ ЦІЛОГО	
Одержуємо половину	2
Одержуємо частину цілого	4
Одержуємо частини цілого	6
Знайомимось з одиницею вимірювання довжини — 1 мм	8
Досліджуємо одиниці вимірювання величин	10
Порівнюємо частини цілого	12
Порівнюємо частини цілого	14
Знаходимо частину від цілого	16
Знаходимо ціле за величиною його частини	18
Досліджуємо залежність добутку від зміни одного з множників	20
Розв'язуємо складені задачі	22
Досліджуємо залежність частки від зміни діленого або дільника	24
Розв'язуємо складені задачі	26
Розв'язуємо ускладнені рівняння	28
Знайомимось із групами величин	30
Вивчаємо взаємозв'язок між величинами	32
Розв'язуємо прості задачі із взаємопов'язаними величинами	34
Досліджуємо взаємопов'язані величини	36
Досліджуємо взаємопов'язані величини	38
Досліджуємо взаємопов'язані величини	40
Вивчаємо групу величин, що розкривають ситуацію купівлі–продажу	42
Розв'язуємо задачі	44
Вивчаємо групу величин, що описують ситуацію праці	46
Розв'язуємо задачі	48
Досліджуємо взаємопов'язані величини	50
Знайомимось із задачами на знаходження суми двох добутків	52
Досліджуємо задачі на знаходження суми двох добутків	54
Досліджуємо задачі на знаходження суми двох добутків	56
Досліджуємо задачі на знаходження суми двох добутків	58
Розв'язуємо задачі на різницеве порівняння двох добутків	60
Розв'язуємо задачі на кратне порівняння двох добутків	62
Досліджуємо задачі	64
Досліджуємо задачі	66
Досліджуємо задачі	68
Розв'язуємо задачі	70

Кожному вчителю, який обрав цей посібник для роботи з класом, видавництво «Ранок» надає авторський методичний супровід протягом навчального року

Інтерактивна школа І ТВОРЧОГО ВЧИТЕЛЯ

- регулярні методичні вебінари від авторів підручників та провідних фахівців за актуальними темами для кожного класу
- можливість поставити питання авторам та отримати відповідь у режимі онлайн
- можливість переглянути запис кожної тематичної зустрічі у зручний час
- сертифікат кожному зареєстрованому учаснику

Чекаємо на вас на сайті interactive.ranok.com.ua

Навчальне видання
СКВОРЦОВА Світлана Олексіївна
ОНОПРИЄНКО Оксана Володимирівна

Т817048У. Підписано до друку 30.10.2019.
Формат 84×108/16. Папір офсетний.
Гарнітура Рублена. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 12,39.

МАТЕМАТИКА. 3 КЛАС.

Навчальний зошит

У 4 частинах

Частина 2

Додаток: «Працюю самостійно 2»

Редактор **Ю. М. Миронова**
Технічний редактор **С. В. Яшиш**
Художник **Д. В. Ширяєв**

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кібальчича, 27, к. 135, Харків, 61071.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5215 від 22.09.2016.
Для листів: вул. Космічна, 21а, Харків, 61145.

E-mail: office@ranok.com.ua
Тел. (057) 719-48-65,
тел./факс (057) 719-58-67.

Регіональні представництва
видавництва «Ранок»:

Київ – тел. (044) 229-84-01,
e-mail: office.kyiv@ranok.com.ua,
Львів – тел. (067) 269-00-61,
e-mail: office.lviv@ranok.com.ua.

З питань придбання продукції
видавництва «Ранок» звертатися за тел.:
у Харкові – (057) 727-70-80;
Києві – (044) 360-56-37, 377-73-23;
Вінниці – (067) 506-65-95;
Дніпрі – (056) 785-01-74, 789-06-24;

Житомирі – (067) 122-63-60;
Львові – (032) 244-14-36;
Миколаєві та Одесі – (067) 551-10-79;
Черкасах – (0472) 51-22-51;
Чернігові – (0462) 93-14-30.
E-mail: commerce@ranok.com.ua.

«Книга поштою»: вул. Котельниківська, 5, Харків, 61051.

Тел. (057) 727-70-90, (067) 546-53-73.

E-mail: pochta@ranok.com.ua

www.ranok.com.ua

безпечний для здоров'я
та повністю
переробляється

з оптимальною білизною,
рекомендованою
офтальмологами

eco
paper

вибілювався
без хлору,
без діоксиду титану

Разом дбаємо про екологію та здоров'я

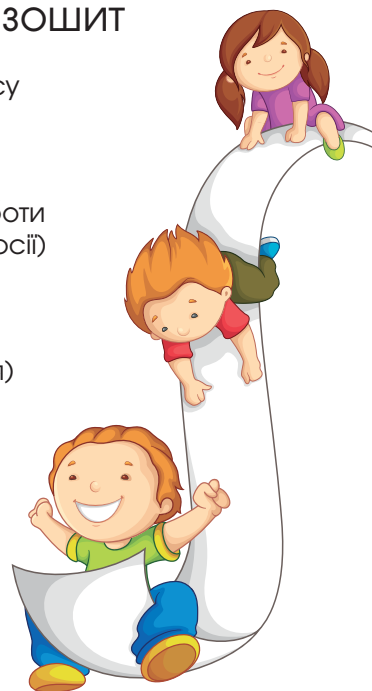
ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Математика. 3 клас. Навчальний зошит

Зошит є складовою навчально-методичного комплексу з математики для 3 класу, до якого входять:

- **навчальний зошит** (електронна і друкована версії)
- додаток «Працюю самостійно» для самостійної роботи учнів на уроках і вдома (електронна і друкована версії)
- дидактичні матеріали для практичних робіт (електронна версія)
- методичний супровід для вчителя (електронна версія)

Видання бере участь у Всеукраїнському експерименті за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної освіти» на базі загальноосвітніх навчальних закладів

Долучайтеся до обговорення в групі:
Математика «Ранок». Пілот

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

ISBN 978-617-09-5920-1

9 786170 959201

Інформаційні партнери проекту:
громадські організації
«Глобал Офіс» і «ЕдКемп Україна»

